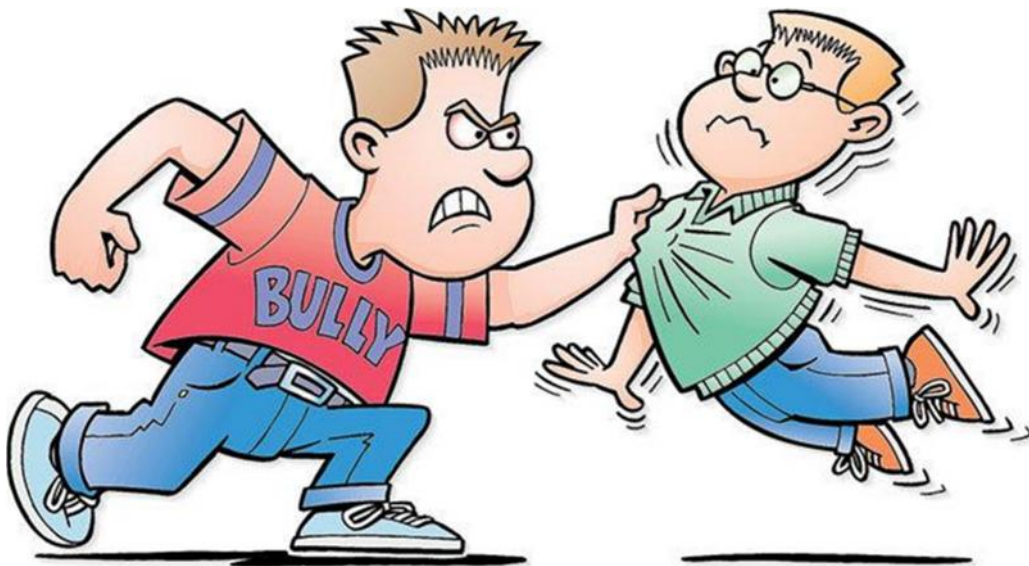

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

Nasilje med učenci v osnovni šoli

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtor:

Žan Luka Umičević, 8. razred

Mentorica:

Damjana Kladnik, prof.

Celje, marec 2019

Vodnikova ulica 4, 3000 Celje

Nasilje med učenci v osnovni šoli

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtor:

Žan Luka Umičević, 8. razred

Mentorica:

Damjana Kladnik, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2019

KAZALO

1 POVZETEK	8
2 UVOD	9
2.1 NAMEN	9
2.2 HIPOTEZE	10
2.3 METODOLOGIJA DELA	10
3 TEORETIČNI DEL	12
3.1 NASILJE	12
3.2 NASILJE MED UČENCI	13
3.2.1 Bullying	13
3.2.2 Trpinčenje	14
3.3 AGRESIVNOST	15
3.3.1 Osnovnošolski otrok in nasilje skozi obdobja odraščanja	15
3.3.2 Kakšna vzgoja ustvarja agresivne otroke?	16
3.3.3 Mehanizem skupine	17
3.3.4 Mediji	18
3.4 OBLIKE NASILJA MED UČENCI	18
3.4.1 Psihično in verbalno nasilje	19
3.4.2 Fizično nasilje	19
3.4.3 Spletno nasilje	20
3.4.4 Spolno nasilje	20
3.4.5 Ekonomsko nasilje	21
3.5 POSLEDICE NASILJA	21
3.6 ŽRTEV NASILJA	22
3.7 POVZROČITELJ NASILJA	24
3.8 UKREPI PROTI NASILJU V OSNOVNIH ŠOLAH	25
3.8.1 Priročniki za obravnavo nasilja med učenci	25
3.8.2 Načelo ničelne tolerance do nasilja	25
3.8.3 Takojšnje ukrepanje in obravnava	26
3.8.4 Pogovor z otrokom, ki je žrtev nasilja	26
3.8.5 Pogovor z otrokom, ki izvaja nasilja	27
3.8.6 Posledice za nasilno vedenje	27
3.8.7 Mediacija	28
3.8.8 Zunanje institucije	28

3.9 PREPREČEVANJE NASILJA MED UČENCI – PREVENTIVA	29
3.9.1 Strategija reševanja konfliktov/medosebnih problemov.....	30
3.9.2 Tehnike sproščanja in ravnanje s čustvi	31
3.9.3 Aktivnosti s skupino učenk in učencev, ki izbirajo nasilna vedenja.....	31
4 REZULTATI EMPIRIČNEGA DELA	32
4.1 INTERVJUJI	32
4.1.1 Intervju na Policijski postaji Celje s Tadejo Robnik, vodjo policijskih okolišev.....	32
4.1.2 Intervju z Gabrijelo Čoklc s Centra za socialno delo Celje	37
4.1.3 Intervju s Tomislavom Golobom, profesorjem geografije in zgodovine na III. osnovni šoli Celje	40
4.2 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	42
4.2.1 Družinske razmere.....	43
4.2.2 Razmere v šoli.....	45
4.2.3 Prevladujoče oblike nasilja v osnovni šoli	47
4.2.4 Vzroki za nasilje med učenci.....	48
4.2.5 Zaznavanje nasilja med učenci in protokol ravnanja.....	49
4.2.6 Preprečevanje nasilja med učenci	52
4.2.7 Doživljanje nasilja	55
4.2.8 Povzročanje nasilja	57
4.3 SPREMLJANJE TV-PROGRAMOV	61
4.4 PREVENTIVNA URA NA TEMO NASILJA	62
5 RAZPRAVA.....	63
6 SKLEPI IN ZAKLJUČEK	66
7 VIRI IN LITERATURA	68
8 PRILOGE	70
8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK	70
8.2 POBUDA ZA MANJ NASILJA NA TV, POSLANA NA ProPlus	75
8.3 VERIGA SPOROČIL NA TEMO NASILJA	76

KAZALO TABEL

Tabela 1: Anketirani učenci glede na spol.....	42
Tabela 2: Anketirani učenci glede na povprečno oceno.....	42
Tabela 3: Katere oblike nasilja se najpogosteje pojavljajo med učenci v osnovni šoli	48
Tabela 4: Kateri so po tvojem mnenju najpogostejši vzroki, da pride do nasilja med učenci.....	48
Tabela 5: Kako bi lahko po tvojem mnenju učinkovito preprečili nasilje med učenci.....	52

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Anketirani in prepiri v družini.....	43
Grafikon 2: Anketirani in nasilje v družini.....	44
Grafikon 3: Počutje anketiranih v osnovni šoli.....	45
Grafikon 4: Priljubljenost anketiranih v osnovni šoli.....	45
Grafikon 5: Število prijateljev v osnovni šoli.....	46
Grafikon 6: Katero nasilje se po tvojem mnenju največkrat pojavlja med učenci.....	47
Grafikon 7: Kako pogosto opaziš različne oblike nasilja med učenci.....	49
Grafikon 8: Kaj najpogosteje narediš, ko pride do nasilja v šoli.....	50
Grafikon 9: Komu najpogosteje poveš za nasilje v šoli.....	51
Grafikon 10: Ali meniš, da učitelji vedo za nasilje v tvojem razredu.....	53
Grafikon 11: Ali se pri razrednih urah dogovorite in pogovarjate, kako ravnati ob nasilju.....	54
Grafikon 12: Ali lahko poiščeš pomoč pri učitelju, svetovalnem delavcu, ravnatelju, kadar se v razredu pojavi nasilje.....	54
Grafikon 13: Doživljanje nasilja med učenci.....	55
Grafikon 14: Doživljanje nasilja glede na spol anketiranih	56
Grafikon 15: Povzročanje nasilja med učenci.....	57
Grafikon 16: Povzročanje nasilja in učni uspeh.....	58
Grafikon 17: Povzročanje nasilja v šoli in prepiri v družini.....	59
Grafikon 18: Povzročanje nasilja v šoli in nasilje v družini.....	60

KAZALO FOTOGRAFIJ

Fotografija 1: Intervju z gospo Tadejo Robnik.....	32
Fotografija 2: Tadeja Robnik in Žan Luka Umičevič.....	36
Fotografija 3: Intervju z gospodom Tomislavom Golobom.....	41

ZAHVALA

To, kar vemo, je kapljica; to, česar ne vemo, je morje.

Isaac Newton

V prvi vrsti bi se rad zahvalil mentorici, ge. Damjani Kladnik, za vso podporo, pomoč in „žrtvovane“ ure ter pogovore, posvečene raziskovalni nalogi.

Zahvala gre ge. Tadeji Robnik, ki me je prijazno sprejela na Policijski postaji Celje in bila pripravljena odgovoriti na zastavljena vprašanja, ter Centru za socialno delo, kjer mi je ga. Gabrijela Čoklc kljub svoji zasedenosti odgovorila na vprašanja.

Zahvaljujem se g. Tomislavu Golobu za intervju o nasilju med učenci nekoč.

Zahvaljujem se ge. Romani Daugul, ki je lektorirala raziskovalno nalogo.

Hvala tudi vsem osnovnim šolam in učencem, ki so sodelovali pri raziskavi.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, še posebej sestri, za podporo v času izdelave raziskovalne naloge.

1 POVZETEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge *Nasilje med učenci v osnovni šoli* me je zanimalo, kaj je nasilje med učenci, zakaj in v kakšnih oblikah se pojavlja, kdo so povzročitelji in kdo žrtve. V empiričnem delu sem z metodo anketiranja raziskal, kakšno je trenutno stanje med učenci na osnovnih šolah Mestne občine Celje. Rezultati ankete so razkrili, da je osnovna šola varno okolje. Nasilje med učenci je sicer prisotno, a v manjši meri, velika večina učencev namreč še nikoli ni bila žrtev ali povzročitelj nasilja v osnovni šoli. Med večkratnimi žrtvami nasilja med učenci je več učenk, večkratni povzročitelji nasilja pa imajo nižji učni uspeh in manj ugodne razmere doma. Med učenci je največ verbalnega oziroma psihičnega nasilja, ki se s pojavom modernih tehnologij vse bolj širi na spletna omrežja. Spreminjanje oblik nasilja opazajo tudi intervjuvani na osnovni šoli, policiji in na centru za socialno delo.

V osnovnih šolah se v primerih nasilja med učenci v glavnem poslužujejo takojšnjih ukrepov za preprečevanje nasilja, pogovorov in individualnih obravnav tako storilcev kot žrtev ter obveščajo policijo in center za socialno delo, kjer pa opozarjajo, da otroci v starosti od 6. do 14. leta, kar učenci osnovne šole nedvomno so, še ne morejo odgovarjati za nasilna dejanja. Za dejanja osnovnošolcev, kakršna koli so že, v prvi vrsti odgovarjajo starši, ki imajo skozi vzgojo in odnose v družini tudi odločilen vpliv na oblikovanje otrokovega ustreznega nenasilnega vedenja. K slednjemu lahko učinkovito pripomorejo preventiva na šolah, sodelovanje in vključevanje drugih institucij ter mediji. Nasilje pa je tudi predvsem izbira in odgovornost vsakega posameznika. Iz tega razloga sem med učenci III. osnovne šole Celje spregovoril o nasilju ter z njimi ustvaril verigo sporočil, s katerimi bi lahko prispeval k strpnosti in h kulturi nenasilja.

Ključne besede: trpinčenje, agresivno vedenje, žrtev, storilec, ukrepi, preventiva

2 UVOD

2.1 NAMEN

K pisanju raziskovalne naloge me je spodbudil dogodek poznega petkovega novembrskega popoldneva, ko sem bil po pouku namenjen v mestno knjižnico. Na poti tja sem že od daleč opazil skupinico treh, v primerjavi z menoj, na videz, precej mlajših učencev. Na prvi pogled je bilo videti, da je med njimi vse v redu ter da se tako vneto in glasno pogovarjajo, da so kar obstali na mestu. A ko sem se jim približeval, sem hitro ugotovil, da ne gre za glasen prijateljski klepet, pač pa za zelo resno zadevo. „Bedak,” je kričal prvi, „lahko bi dal kaj od sebe!” „Zaradi tebe smo izgubili,” se je vmešal drugi, „debil pa tak!” Med njimi je prišlo celo do prerivanja. Dva učenca sta več kot očitno v jezi obtoževala, zasmehovala in se norčevala iz tretjega, ki je bil vidno pretresen in užaljen. Očitno šibkejši ni uspel spraviti žoge v gol, kot bi moral, pa sta ga druga dva krivila za poraz ter želela z njim poravnati račune. Ker je bilo vzdušje napeto in bi lahko pripeljalo celo do fizičnega obračunavanja, sem se odločil verbalno nasilje prekiniti, pomagati šibkejšemu in storiti, kar je prav, tako kot me učijo doma in učitelji v šoli.

Ko sem se pozno vračal iz knjižnice domov, sem razmišljal o tem, da se ti lahko dandanes nasilje zgodi na vsakem koraku, hitro in nepričakovano. Iz radovednosti sem pobrskal po spletu: „Skupina mladoletnih Kosovcev hudo pretepla celjskega dijaka, Porast vrstniškega nasilja, ki ga je potrebno nujno ustaviti, V osnovno šolo s pištolo in nožem, 12 otrok umrlo v streljanju na osnovni šoli ...” Skoraj mi je pregorel računalnik. To je bilo le nekaj naslovov, ki smo jih lahko o nasilju med učenci v šoli prebrali v medijih. Nekateri dogodki so se zgodili pri nas, nekateri v tujini. Vsakič, ko preberem kaj tako groznega, me strese in olajšano zavzdihnem, da še sreča, da česa takega ni pri nas, na celjskih osnovnih šolah.

Pa je res tako? Vemo, da se lahko nasilje vsakodnevno pojavlja v vseh mogočih oblikah in vsepovsod. Kako pogosto se nasilje pojavlja v osnovnih šolah celjske regije? Katere oblike nasilja prevladujejo? Ali se oblike nasilja med učenci spreminjajo? Kdo so večkratne žrtve in kdo večkratni storilci? Kaj v zvezi s problematiko nasilja med učenci opažajo učitelji, center za socialno delo in kaj policija? Kako je s predvajanjem nasilja v medijih? Vse to sem se odločil raziskati v tej raziskovalni nalogi.

2.2 HIPOTEZE

Hipoteza 1:

Osnovna šola je za učence varno in prijetno učno okolje.

Hipoteza 2:

Osnovnošolke so večkrat žrtve nasilja kot osnovnošolci.

Hipoteza 3:

Večkratni povzročitelji nasilja imajo v primerjavi z učenci, ki še nikoli niso bili nasilni do vrstnikov v šoli, nižji učni uspeh in izhajajo iz manj ugodnega družinskega okolja.

Hipoteza 4:

Oblike nasilja se spreminjajo.

Hipoteza 5:

Na televizijskih programih enkrat dnevno predvajajo nasilje.

2.3 METODOLOGIJA DELA

Za izdelavo raziskovalne naloge *Nasilje med učenci v osnovni šoli* sem uporabil metodo študija literature, metodo intervjuja, metodo anketiranja in metodo spremljanja TV-programov. Pred izdelavo raziskovalne naloge sem pregledal, kaj je o nasilju med učenci že napisanega. Prebrskal sem literaturo ter domači in svetovni splet.

Sestavil sem anketni vprašalnik (priloga k raziskovalni nalogi), ki vsebuje 14 vprašanj zaprtega tipa in 1 vprašanje odprtega. Vprašalnik je bil anonimen. Razdelil sem ga 520 učencem osnovnih šol Mestne občine Celje, od tega 270 učenkam in 250 učencem od 4. do 9. razreda. Anketirani so anketni vprašalnik izpolnjevali decembra 2018 in januarja 2019. Z rezultati ankete sem preveril 1., 2. in 3. hipotezo.

Ker me je zanimalo, kako se oblike nasilja med učenci spreminjajo, sem opravil intervju z učiteljem starejše generacije, ki je temo orisal še iz časov, ko je bil sam osnovnošolec, ter jo skozi opravljanje poklica na osnovni šoli primerjal z današnjim stanjem. Prav tako me je zanimalo, kaj imajo o izkušnjah v zvezi z nasiljem med učenci povedati na policiji in centru za socialno delo. Z intervjuji sem preveril 4. hipotezo.

Od 1. januarja 2019 do 17. februarja 2019 sem vsakodnevno (med tednom od 15. do 21. ure, med vikendom in med zimskimi počitnicami od 8. do 22. ure) spremljal TV-programe (POP TV, KANAL A, PLANET TV, TV SLOVENIJA) in osrednje informativne oddaje (24 ur, Svet, Danes, Dnevnik), da bi preveril, kolikokrat so novinarji v tem času poročali o morebitnem nasilju med učenci v osnovnih šolah pri nas ter pogostost predvajanja nasilnih prizorov in/ali nasilnih vsebin. S spremljanjem TV-programov sem preveril 1. in 5. hipotezo.

Po opravljeni analizi sem marca 2019 pisal na komercialno medijsko hišo ProPlus, ki ima pod okriljem POP TV in Kanal A. Omenjena TV-programa sta v primerjavi z ostalimi prednjačila po predvajanju nasilja, zato sem ProPlus kot pomembno medijsko hišo prijazno prosil za zmanjšanje predvajanja nasilja (pobuda je priloga k raziskovalni nalogi).

Da bi tudi sam prispeval k razvijanju strpnosti in dvigu kulture nenasilja, sem poskusil biti aktiven in delovati preventivno. Iz tega razloga sem na III. osnovni šoli Celje na preventivni uri v posameznih razredih spregovoril o nasilju med učenci ter z učenci ustvaril verigo (pisnih in slikovnih) sporočil na temo nasilja, ki bi nagovorila k strpnosti in spodbudila k nenasilju.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 NASILJE

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2014, 891) je nasilje opredeljeno kot „dejavni odnos do koga, značilen po uporabi sile, pritiska“. Zalokar Divjakova (2000, 124) opredeljuje nasilje kot vse „tisto, kar želimo doseči s silo, z namenom, da drugega prizadenemo“. Za nasilje se uporablja tudi pojem nasilništvo (Kazenski zakonik, dostopno 1. 12. 2018 na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050>), ki je opredeljeno kot grdo ravnanje, pretepanje ali drugače boleče ali ponižujoče kaznovanje, ki osebo s silo ali grožnjo z neposrednim napadom na življenje ali telo preganja ali ji jemlje svobodo gibanja, jo prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali kako drugače z nasilnim omejevanjem pravic spravlja v podrejen položaj.

Na spletni strani Društva za nenasilno komunikacijo (<https://www.drustvo-dnk.si>, dostopno 1. 12. 2018), ki se ukvarja s svetovanjem ter podporo in pomočjo žrtvam nasilja, najdemo več definicij nasilja. To je kršenje človekovih pravic in človekovih osebnih mej, je zloraba moči in ni konflikt.

O dobrih medčloveških odnosih lahko govorimo, kadar vsi vključeni spoštujejo človekove pravice in osebne meje posameznic in posameznikov. Pri tem ne smemo pozabiti, da se naše pravice in meje končajo tam, kjer se začnejo pravice in meje drugih. Povzročitelj z različnimi oblikami nasilja posega v osebno integriteto žrtve in omejuje njen človeški potencial. Vsak človek ima pravico živeti varno, brez nasilja in vsak človek ima pravico, da postavi svoje osebne meje.

Pravico imamo, da uporabimo svojo moč, ne smemo pa je zlorabiti. Oseba svojo moč zlorabi, ko jo uporabi, da drugi osebi škoduje, jo poniža, razvrednoti. Z zlorabo moči si želi povzročitelj nasilja v odnosu zagotoviti prevlado in nadzor nad žrtvijo ter uresničiti svoje interese. Nasilje vedno izhaja iz neravnovesja moči med dvema osebama oziroma skupinama ljudi. Nasilje povzroča oseba z več moči nad osebo z manj moči. Gre za namerno, nadzorovano, razumno ter premišljeno dejanje, ki se po navadi ponavlja. Do zlorabe moči najlažje pride takrat, ko ima

ena skupina oziroma oseba že v osnovi več moči nad drugo skupino oziroma osebo zaradi družbenega položaja, starosti, nacionalnosti, fizičnih ali umskih lastnosti in to moč izkorišča v škodo druge osebe. Zato morajo biti osebe in skupine z več moči še posebno pozorne pri njeni uporabi.

Nasilja ne smemo enačiti s konfliktom. Do konflikta pride, ko imata dve osebi različni, nasprotujoči si ali izključujoči se želji. Cilj reševanja konflikta je priti do dogovora, ki je sprejemljiv za obe osebi, pri čemer mora med osebama obstajati ravnovesje moči. Cilj nasilja je drugo osebo ponižati, prestrašiti, uničiti, ji škodovati (zavedno ali nezavedno). Dobro razrešeni konflikti odnos poglobijo, nasilje pa odnos uničuje. Konflikti so neprijetni, a jih doživljamo vsi, medtem ko je nasilje nevarno, povzročajo in doživljajo pa ga le nekatere osebe.

3.2 NASILJE MED UČENCI

Najbolj (pre)poznana vrsta nasilja v šoli je nasilje med vrstniki. Če bi ga opredelili najširše, bi ga poimenovali nasilje med učenci. Med obema terminoma obstaja razlika: „nasilje med vrstniki“ predpostavlja, da so vpleteni subjekti približno enako stari, „nasilje med učenci“ pa tega ne predpostavlja, saj gre lahko med posameznimi vpletenimi učenci za večjo razliko v starosti. V tuji in domači literaturi prevladuje proučevanje prvega fenomena, tj. nasilja med vrstniki oziroma vrstniškega nasilja, saj se zdi, da je pogostejše in bolj pereče. Ta pojav ima različna poimenovanja, dinamike in pojavne oblike.

3.2.1 Bullying

Za medvrstniško nasilje oziroma nasilje med učenci se v tuji literaturi in virih uporablja izraz *bullying*. To je angleški izraz za hujše oblike nasilja med vrstniki, kot so ustrahovanje, trpinčenje, tiraniziranje. Elliotova (2002, 7) opredeljuje bullying kot obliko nasilja, ko žrtvi nekdo namerno grozi ali jo kako drugače spravlja v stisko. Tudi Mikuš Kosova (1996, 62–63) v

povezavi s pojmom bullying govori o otroku, ki je žrtev ponavljajočega se ali dalj trajajočega slabega ravnanja s strani drugega otroka ali drugih otrok, ki mu namerno povzročijo ali želijo povzročiti čustveno, socialno ali telesno prizadetost, poškodbo ali neugodje.

3.2.2 Trpinčenje

O trpinčenju med učenci lahko govorimo, „kadar je učenec v daljšem časovnem obdobju večkrat izpostavljen agresivnemu vedenju oziroma negativnim dejanjem, ki jih je povzročil njegov sovrstnik ali skupina učencev“ (Olweus, 1995, 11). Z negativnimi dejanji so mišljene namerne poškodbe ali povzročanje neugodja – s fizičnimi sredstvi, z besedami (zafrkavanje, poniževanje, žaljenje) – skratka vse, kar zajema opredelitev agresivnega vedenja. Negativna dejanja so lahko npr. porivanje, brcanje, zbadanje, tepež, ni pa nujno, da so povezana s telesnim dotikom ali z besedami, saj lahko tudi spakovanje in uporaba vulgarnih ali agresivnih kretenj ter namerna izključitev iz skupine veljajo za negativna dejanja. Trpinčenje je lahko karkoli, kar nekdo dela z namenom, da bi nekoga prizadel, čeprav si ta tega ni z ničimer zaslužil (Elliot, 2000, 10).

V nekaterih okoliščinah je lahko tudi enkratni dogodek v obliki hujšega nadlegovanja trpinčenje, vendar zgoraj omenjene opredelitve poudarjajo negativna dejanja, ki se odvijajo večkrat in v daljšem časovnem obdobju. Tudi na spletni strani TOM, Telefon za otroke in mladostnike (<http://www.e-tom.si/teme/nasilje/medvrstnisko-nasilje/bullying>, dostopno 15. 1. 2019), govorijo o trpinčenju kot o nasilju, ki se dogaja dlje časa. Trpinčenje običajno vključuje telesno nasilje do vrstnikov ali njihove lastnine (stvari, ki jim pripadajo), pa tudi socialno agresivnost (npr. obrekovanje) in besedne žalitve.

Trpinčenje lahko izvaja posameznik – nasilnež ali skupina. Tarča trpinčenja je prav tako lahko posameznik – žrtev ali skupina. V večini primerov gre za trpinčenje posameznika s strani skupine dveh ali treh učencev. Razlikovati je treba med neposrednim trpinčenjem, pri katerem gre za odkrit napad na žrtev, in med posrednim trpinčenjem (socialna osamitev, izključitev iz skupine), ki je manj vidna oblika, a prav tako terja posebno pozornost.

3.3 AGRESIVNOST

Na splošno gre za težnjo posameznika, da nekomu povzroči škodo ali pridobi določen nadrejen status. Starejše definicije agresijo opredeljujejo kot vedenje, katerega cilj je škoditi drugim (psihično ali fizično). V najširšem smislu je agresija vsak aktiven pristop in lahko pomeni približevati se, pristopiti, pa tudi napasti. Agresija se pojavi kot izraz jeze.

V literaturi prevladujejo mnenja, da nasilneži uporabljajo vzorce agresivnih reakcij, kar pomeni, da se nasilno obnašajo v različnih situacijah. K razvoju agresivnosti lahko pripomorejo različni dejavniki, saj se značilna raven agresivnosti razvije že v otroštvu in jo je kasneje težko bistveno spremeniti. Zato imajo ponavljajoča se sporočila o tem, da je nasilje najustreznejša oblika obvladovanja različnih frustracij in zagotavljanja nadvlade nad drugimi, lahko dolgotrajnejši vpliv.

3.3.1 Osnovnošolski otrok in nasilje skozi obdobja odraščanja

Otrok ob vstopu v šolo, v starosti od šest do osem let, že razmišlja nekoliko samostojnejše in bolj logično, vendar še vedno ne ločuje domišljije od resničnosti. V začetnem obdobju so otroci še posebej sprejemljivi za občudovanje super junakov. Posnemajo jih. „Izposodijo” si njihovo moč in spretnost, da bi postali manj ranljivi. Hkrati je to zanje tudi možnost, da se začnejo osvobajati predstave, da so njihovi starši vsemogočni. V njihovi predstavi ti junaki zamenjajo starše. Usmerjajo jih pri prevzemanju tega, kaj je prav in kaj ne, ter tako postajajo njihovi vodniki. Ker sta moč in nadvlada, s tem pa tudi nasilje, njihovi glavni odliki, njihove moralne lekcije niso najustreznejše (Tomori, 1995, 86). Po mnenju Youngsove (2000) je potrebno otrokom v tej starosti omogočiti razvijanje različnih spretnosti ter jim pomagati pri učenju zdravega in pozitivnega odnosa do drugih. Otrokove socialne in fizične spretnosti postanejo merilo za uspešno druženje z vrstniki.

Otroci, stari deset, enajst in dvanajst let, so že sposobni vživljanja v čustva in stisko drugih. V tej dobi vrednotijo in razločujejo različne nenasilne možnosti medsebojnega komuniciranja in

reševanja problemov. V tem obdobju igra pomembno vlogo učenje po modelu. Učitelji, starši in trenerji so po njihovem mnenju čudoviti ljudje, ki jih je vredno posnemati. Fantje in dekleta kažejo skoraj na vseh področjih enake sposobnosti. Večina otrok je v tej starosti naravno radovedna in dosega uspehe na več področjih. Nujno je, da otroci dobijo priložnosti in odlikovanja v različnih situacijah, ne glede na njihove sposobnosti ali etiketo (Youngs, 2000, 45). V tej starosti je že opazna razlika med odzivom dečkov in deklic na nasilje. Dečke v tem obdobju nasilje že opazno bolj zanima in navdušuje kot deklice. V tej dobi razvoja se že prične oblikovati spolna identiteta. Mit, ki povezuje nasilnost z možatostjo, je v naši kulturi izrazito prevladujoč, zato so dečki za posnemanje nasilnega vedenja in za istovetenje z nasilnimi junaki v tem obdobju in v kasnejših bolj sprejemljivi od večine deklet.

V adolescenci pride do velikih premikov na čustvenem, socialnem in razumskem področju. Mladi so že sposobni abstraktnega mišljenja in gradijo lasten vrednostni in moralni sistem, tudi lasten odnos do nasilja.

3.3.2. Kakšna vzgoja ustvarja agresivne otroke?

Olweus (1995, 26) opozarja, da premalo ljubezni in skrbi ter preveč svobode v otroštvu prispevajo k razvoju agresivnega vedenjskega vzorca. Prvi dejavnik so osnovna stališča staršev, predvsem stališča matere. Posebej pomemben je čustveni odnos. Če je materin odnos do otroka negativen, če gre za pomanjkanje topline in pozornosti, se s tem pri otroku povečuje tveganje za agresivnost in sovražnost do drugih. Drugi dejavnik je stopnja dovoljevanja nasilnega vedenja pri otroku. Če so starši na splošno strpni, ne da bi postavili jasne meje dovoljevanja nasilja, obstaja verjetnost za porast agresivnega vedenja. Tretji dejavnik, ki dviguje raven otrokove agresivnosti, je uporaba moči kot vzgojne metode (telesno kaznovanje, agresivni izbruhi). Pomembno je postaviti jasne meje in pravila otrokovega vedenja, a z odsotnostjo telesnega kaznovanja. Agresivnost vodi v agresivnost.

Tudi otrokov temperament ima pomembno vlogo pri razvoju agresivnega vedenjskega vzorca. Otrok z aktivnim in vročkrvnim temperamentom se lažje razvije v nasilnega mladostnika kot otrok z mirnejšim temperamentom.

Za najstnike je ključnega pomena, da starši dosledno nadzirajo njihovo dejavnost zunaj šole ter spremljajo, kaj delajo in kdo so njihovi prijatelji. Dejstvo je, da se lahko številne nezaželene dejavnosti, vključno s trpinčenjem, dogajajo, kadar starši ne vedo, kaj otrok dela oziroma ko staršev ni v bližini.

Tudi odnosi med odraslimi so pomembni za razvoj agresivnega vedenjskega vzorca. Pogosti konflikti in prepiri med starši ustvarjajo pri otrocih negotovost. Otroci se zaradi konfliktov in neurejenih odnosov med starši znajdejo v primežu neprimernih vzgojnih metod, ki negativno vplivajo na njihov razvoj. Odrasli naj konflikte obravnavajo brez navzočnosti otrok.

Nič pa ne kaže na to, da naj bi bile pasivne žrtve prikrajšane za ljubezen in pozornost staršev, saj imajo v primerjavi z drugimi tesnejši in bolj pozitiven odnos s starši. Če želijo starši znižati tveganje, da se bo tesnoben in negotov otrok razvil v žrtev trpinčenja učencev, mu morajo pomagati k večji samostojnosti, k večji samozavesti in ga naučiti, kako naj se uveljavi med vrstniki.

3.3.3 Mehanizem skupine

V povezavi z mehanizmom skupine je potrebno opozoriti na t. i. „socialno nalezljivost“. Otroci se obnašajo agresivnejše, potem ko so opazovali nekoga drugega – t. i. model, ki se je vedel agresivno. Učinek je še močnejši, če ima opazovalec dobro mnenje o modelu in ga doživlja kot neustrašnega, močnega. Učenci, na katere nasilni modeli najmočneje vplivajo, so običajno težavni in negotovi, potrebujejo samopotrjevanje. Učenec lahko izgubi nadzor nad lastnimi zavorami, če je videl, da je nekdo drug, ki se vede agresivno, nagrajen. Če pa je videl negativne posledice, ki jih doživlja model, se aktivirajo zavore. Zato je pomembno, da odrasli posredujejo in poskušajo z ukrepi ustaviti nasilje.

3.3.4 Mediji

Mediji prenašajo najrazličnejše zgodbe, tako ljubezenske kot tudi tiste z nasilno vsebino. Učinki medijev običajno hitro zbledijo, lahko pa se povečujejo, če se ponavljajo, saj se pri tem javnost spominja prejšnjih podobnih prizorov. Pogosto spremljanje nasilnih prizorov lahko privede do neobčutljivosti za nasilje.

Tomorijeva (1995) opozarja, da se po izpostavljenosti medijskim vplivom nasilnost pri otrocih, ki so že nagnjeni v agresivno razreševanje obremenitev, še povečuje. Pri tistih otrocih, ki niso agresivni, pa mediji povečujejo strpnost do nasilja in utrjujejo predstavo, da je nasilnost nujen del medosebnih odnosov. Tudi Olweus (1995) in druge obširne mednarodne raziskave kažejo, da otroci in mladostniki, ki preko medijev spremljajo več nasilja, pogosto postanejo napadalnejši in manj sočustvujejo z žrtvami agresivnosti.

3.4 OBLIKE NASILJA MED UČENCI

Nasilje med učenci zajema neravnovesje moči: učenec, ki je izpostavljen negativnim dejanjem, se težko brani in je nemočen proti učencu, ki trpinči. Poznamo več oblik nasilja (Društvo za nenasilno komunikacijo, dostopno 1. 12. 2018 na: <https://www.drustvo-dnk.si>; TOM telefon, dostopno 15. 1. 2019 na: <http://www.e-tom.si>).

3.4.1 Psihično in verbalno nasilje

Psihično nasilje je zloraba moči enega ali več učencev, ki najpogosteje, ne pa nujno, poteka na besedni ravni in osebo prestraši, poniža ter razvrednoti. Žrtev lahko začne sčasoma verjeti v napačna sporočila, ki jih posreduje povzročitelj, kar pa je le ena izmed posledic psihičnega nasilja.

Najpogostejši primeri psihičnega in verbalnega nasilja so: kritiziranje človekove osebnosti, žaljenje, zmerjanje, poniževanje, ustrahovanje in grožnje z besedami, s kričanjem ali telesno držo, diskriminiranje, jezni izbruhi, nenehne zahteve, ignoriranje, širjenje negativnih govoric o osebi, izoliranje osebe od ljudi, s katerimi bi ta želela ohraniti stik, nadzorovanje osebe ali njenega telefona, elektronske pošte in drugih kanalov komunikacije ipd. Nasilnež žrtev prizadene z besedami, ki so po navadi zelo močne in žrtvi pustijo velike posledice. Poznamo tudi socialno nasilje, ki pomeni izključevanje iz aktivnosti, ignoriranje, širjenje laži in opravljanje.

3.4.2 Fizično nasilje

Fizično oziroma telesno nasilje je izrazitejša stopnja nasilja v procesu, ki se lahko začne s psihičnim nasiljem in se nadaljuje s fizičnim. V tem primeru napadalec osebo direktno napade s pestmi oziroma z deli telesa oziroma s predmeti, kar lahko vodi tudi do poškodb. Žrtev lahko utрпи hujše telesne poškodbe, konec pa je lahko tudi tragičen.

Oblike fizičnega nasilja so: pretepanje, odrivanje ali porivanje, suvanje, davljenje ali dušenje, brcanje, udarci (z rokami, nogami), škodovanje osebi z drugim predmetom, metanje žrtve, lasanje, ščipanje za dele telesa, škodovanje telesu s kakršnim koli predmetom, metanje predmetov proti osebi ali v osebo, zvijanje rok, polivanje s tekočino, ožiganje kože, neželjeno striženje las, omejevanje gibanja, odrekanje ali siljenje s hrano in napadi z orožjem. Pretepanje ali kakršna koli oblika fizičnega nasilja je lahko zelo škodljiva za telo. Posledice so lahko zelo hude ali celo usodne. Žrtev lahko ostane brez rok, nog ali katerega koli drugega dela telesa.

Posledice so lahko trajne ali pa se zacelijo. Poškodbi, do katerih pride zaradi fizičnega nasilja in puščata trajne posledice, sta npr. slepota in hromost.

3.4.3 Spletno nasilje

Spletno nasilje ali *cyberbullying* (Rooney, 2014, 4) se je pojavilo v dobi razvitih mobilnih oziroma tehnoloških naprav. Vse pogosteje se pojavlja izraz „trolanje“, pri katerem gre za namerno izzivanje ali spodbujanje odziva (javnosti) z uporabo žaljivega in neprimerne jezika. Poleg tega spletni nasilneži uporabljajo različne in zelo pretkane načine, s pomočjo katerih s potencialno žrtvijo navežejo stike, pridobijo njeno zaupanje ter ji na osnovi tega škodujejo. Spletno nasilje lahko vključuje grožnje, žaljivke, ustrahovanje, izsiljevanje, pošiljanje slik in/ali drugih medijev brez soglasja določene osebe preko mobilnih oziroma tehnoloških naprav itd. Lahko se sprevrže tudi v pošiljanje vulgarnih in neprimernih slik. Pri žrtvah prihaja do kraje identitete, osebnih podatkov ali gesla družbenih omrežij. Čeprav je posredovanje informacij drugih oseb in pošiljanje osebnih gradiv, sporočil in slik, ki so v lasti drugih, brez njihovega dovoljenja in privolitve nezakonito dejanje, se mladi tega vse bolj poslužujejo. Spletno nasilje lahko hitro pripelje do velike osebne škode (blatenje dobrega imena, grob poseg v integriteto in intimo posameznika) ter drugih vrst nasilja. Ključno, kar bi žrtev spletnega nasilja morala narediti, je poiskati pomoč in prekiniti tovrstno nasilje. Ker tega ne naredi (pravočasno), to položaj samo poslabša, to pa lahko vodi do težjih psihičnih težav.

3.4.4 Spolno nasilje

Spolno nasilje so vsa dejanja, povezana s spolnostjo, ki jih oseba čuti kot prisilo. O spolnem odnosu govorimo, kadar si osebe želijo spolnosti oziroma aktivnosti, povezane s spolnostjo, in se zanje odločijo brez fizične, psihične, ekonomske ali druge prisile. V nasprotnem primeru govorimo o nasilju. Med spolno nasilje sodijo: neželjeno slačenje in opazovanje, komentiranje

in nagovarjanje, ki pri osebi povzroči nelagodje, neželjeno poljubljanje in otipavanje, siljenje h gledanju pornografskih vsebin, siljenje k masturbiranju ali v oralni, analni in vaginalni spolni odnos, neželjeno vtikanje predmetov v anus ali nožnico, poniževanje človeka glede njegove spolnosti in podobno.

3.4.5 Ekonomsko nasilje

Ekonomsko nasilje so vse oblike nadvladovanja oziroma poniževanja s pomočjo sredstev za preživetje ali odrekanja pravic, povezanih z denarjem. Med učenci se najpogosteje pojavlja izsiljevanje oziroma zahteva po denarju ali drugih materialnih dobrinah, zahteva po pomoči pri goljufanju, preprečevanje žrtvi, da razpolaga s svojim denarjem, siljenje v finančno odvisnost, zahteva po pokorščini, siljenje v nakup stvari in podobno.

3.5 POSLEDICE NASILJA

Nasilje, ki ga otrok in mladostnik doživljata s strani vrstnikov ali drugih, ima škodljive vplive na njun razvoj. Po besedah Tomorijeve (1995, 83) bi težko našli področje razvoja otroka, na katerega nasilje ne vpliva. Njegove sledi so še globlje zato, ker je šola poleg družine za otroka najpomembnejše okolje, v katerem zorijo njegova osebnost, samopodoba in samospoštovanje, njegovo telo in njegov odnos do drugih ter do življenja. Čustvene motnje, nizka samopodoba, depresivnost, nagnjenost v vdajo so lahko posledice preživetega ali ponavljajočega se nasilja, prav tako upornost, razdiralnost, gojenje sovražnosti in iskanje zadoščenja v nasilju do drugih. Borba s samim seboj, s svojim telesom in z življenjem (motnje hranjenja, odvisnost od alkohola ali drugih snovi, samomorilnost) je lahko neposredno povezana z razdiralnimi izkušnjami doživetega nasilja. Nasilje torej daje človeku na pot sporočila, da „ni nič vreden, da je slab ali za nekaj kriv“ (Tomori, 1995, 83). Humpreys (2002) meni, da nasilje otroku zmanjšuje samozavest in samospoštovanje že v mladih letih. Nasilje

sprejme za svoje, če ni ustvarjalen in nima drugih možnosti potrditve ali zadoščenja, če z drugimi ne deli pripadnosti in ugodja, temveč jezo, sovražnost in občutja prikrajšanosti (Tomori, 1995, 78).

3.6 ŽRTEV NASILJA

Olweus (1995, 35) govori o splošnih značilnostih učencev, ki bi lahko bili žrtve. Lahko so telesno šibkejši od vrstnikov. Lahko imajo telesno tesnobo: bojijo se poškodb in tega, da bi se sami poškodovali, so neuspešni pri športu, igrah in pretepih, njihova telesna koordinacija je slaba. So previdni, občutljivi, mirni, zadržani, pasivni, podredljivi in hitro začnejo jokati. So tesnobni, negotovi, žalostni, imajo slabo samopodobo, doživljajo se kot manjvredni in nezmožni. Med vrstniki se težko uveljavljajo tako telesno kot besedno, navadno niso nagajivi, napadalni ali izzivalni. Pogosto se bolje razumejo z odraslimi (s starši, z učitelji) kot z vrstniki. Njihov šolski uspeh je lahko dober, povprečen ali slab, vendar dobivajo slabše ocene navadno v višjih razredih osnovne šole.

Priročnik za obravnavo nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih (2014) navaja številne spremembe v vedenju in znake, ki kažejo na to, da je otrok tarča medvrstniškega nasilja. Odrasli (starši in učitelji) morajo biti po Navodilih s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja (2016, 17–18) še posebej pozorni na:

- **poškodbe in druge fizične znake pri otroku, ki je žrtev nasilja med učenci:** modrice, odrgnine, ureznine ali druge poškodbe (ki jih ni mogoče pojasniti drugače kot posledico nasilja), poškodovana šolska oprema ali te celo nima, raztrgana/popisana oblačila, prihod domov brez oblačil ali obutve; doživljanje lakote (po odmoru za malico/kosilo, saj so mu malico ali denar zanjo/zanj odvzeli);
- **spremenjen odnos do šole in sprememba vedenja v šoli:** boji se prihajati v šolo ali odhajati iz nje, spremeni običajno pot (zato zamuja ali pa prihaja v šolo zelo zgodaj), na šolskih izletih je vedno v bližini učitelja in se noče oddaljiti, ne želi se udeležiti šole v naravi ali ekskurzij (saj je tam manj nadzora in je bolj izpostavljen nasilju), spremstvo v šolo (starše

prepriča, da ga spremljajo v šolo in čakajo ob koncu pouka), učni uspeh mu postopno upada – vse manj zanimanja kaže za učenje in delo, pogosteje izostaja (zaradi slabega počutja ali začne neopravičeno izostajati ali preneha hoditi v šolo);

- **spremembe v komunikaciji in odnosih:** v šoli in med odmori je pogosto sam in nima prijateljev, izoliran je od vrstnikov, pri skupinskih igrah je izbran zadnji, ne druží se s sošolci, ne vabijo ga na rojstne dneve in tudi sam nikogar ne povabi, starši poročajo, da je nenadoma postal zadirčen in grob; zapre se vase, manj komunicira; odklanja pogovor ali si izmisli neverjetno zgodbo, da bi ga pustili pri miru; staršem laže o dogajanju v šoli; sam začne izvajati nasilje nad manjšimi otroki, nad svojimi mlajšimi brati in/ali sestrami; na zahtevo povzročiteljev začne krasti denar drugim otrokom;
- **slabše počutje, motnje, poslabšanje zdravja:** deluje vznemirjeno in nervozno; zjutraj mu je slabo, nemirno spi, boli ga trebuh; pogosto ima glavobol, vneto grlo, prebavne motnje; preneha jesti, ne pridobiva teže; pojavijo se motnje hranjenja; poslabšajo ali pojavijo se motnje govora, tiki; začne močiti posteljo; nespečnost, nočne more; starši opazijo, da ob večerih joka v postelji; poslabša se mu koncentracija; deluje brez energije, je utrujen in apatičen; je vse bolj depresiven, anksiozen, tesnoben; se samopoškoduje; govori o samomoru ali ga celo poskuša narediti;
- **spremenjeno čustvovanje:** deluje nesrečen in prestrašen; žalost je vse izrazitejša (pogosteje pri deklicah); pojavijo se izbruhi jeze (pogosteje pri dečkih); vse bolj se počuti ogroženega, nemočnega; občuti sram in krivdo zaradi lastne nemoči in ker se nasilju ne zmore zoperstaviti.

Opisani znaki so lahko posledica katere druge vrste nasilja ali pa so značilni za določeno razvojno obdobje. Pogosto otroci spremenijo vedenje v kratkem času tudi zaradi prehoda v puberteto. Vendar pa je pomembno, da spremembe v vedenju opazimo in smo nanje pozorni. Posebej pomembno je, da ima otrok občutek, da se lahko zateče po pomoč tudi v šoli, ker mu bodo strokovne delavke in delavci verjeli in pomagali.

3.7 POVZROČITELJ NASILJA

Priročnik za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih (2014) izpostavlja nekatere opaznejše značilnosti učencev, ki verjetno trpinčijo druge. Najopaznejša lastnost je agresivnost. Pogosto je nasilen do odraslih (staršev, učitelja). Zanj sta značilni impulzivnost in močna potreba po obvladovanju drugih. Ima pozitivna stališča do nasilja. Ne more se vživeti v drugega. Kaže izrazito dobro/slabo samopodobo. Fantje so večinoma močnejši od drugih. Težko se podreja pravilom. Pogosto ima takšne vzorce že doma. Pogosteje je vpleten v pretepe in poškodovan v pretepih. Pogosteje je vključen v vandalizem ali kraje, posega po alkoholu, drogah. Pogosteje tudi izostaja od pouka.

Olweus (1995, 36) navaja nekatere znake, ki kažejo, da učenec trpinči druge učence. Po njegovem mnenju otroci ali mladostniki, ki sodelujejo pri trpinčenju drugih učencev, pogosto sodelujejo v dejavnostih, v šoli se vedejo tako, da drugim na neprimeren način nagajajo, jih ponižujejo, zaničujejo, jim grozijo, jih zbadajo, se norčujejo iz njih, jih porivajo, udarjajo, brcajo, tepejo, uničujejo njihovo lastnino itd. Za svoje tarče izbirajo šibkejše in dokaj nemočne učence. Nasilneži lahko k nasilju nahujskajo svoje privržence, sami pa se držijo v ozadju. Lahko so telesno močnejši od sošolcev, še posebej od žrtev, uspešni pri športu in pretepih. Imajo izrazito potrebo po nadvladovanju in podrejanju drugih ter se zelo radi uveljavljajo z močjo in grožnjami. Pogosto delajo po svoji presoji. So vročerkvni in impulzivni, se hitro razjezijo in imajo težave s podrejanjem pravilom. Težko jim je, kadar morajo prenašati neprijetnost in zamude, lahko si poskušajo pridobiti prednosti z goljufanjem. Na splošno so nasprotujoči, kljubovalni in agresivni do odraslih (vključno s starši in z učitelji), lahko se jih bojijo tudi odrasli. Dobro se znajdejo, kadar se morajo izvleči iz težkih situacij. Drugim se zdi, da so grobi in trdosrčni. Kažejo le malo sočutja do učencev, ki jih trpinčijo. Imajo dokaj pozitivno samopodobo. V primerjavi z vrstniki začnejo že dokaj zgodaj z nesocialnim vedenjem (kraja, vandalizem, popivanje, slaba družba). Njihova priljubljenost med sošolci je lahko povprečna, lahko je nad povprečjem ali pod njim, vendar pogosto najdejo podporo vsaj majhne skupine vrstnikov. Njihov šolski uspeh je povprečen, nad povprečjem ali pod njim, v zadnjih razredih pa dobivajo nižje ocene in razvijejo negativna stališča do šole, ni pa nujno.

3.8 UKREPI PROTI NASILJU V OSNOVNIH ŠOLAH

Če prebrskamo po spletnih straneh slovenskih osnovnih šol, bomo skoraj na vsaki našli podoben stavek: „Želimo biti prijazna in varna šola, polna znanja, smeha in otroške radovednosti.“ Na žalost pa je lahko realnost v šolah drugačna. Nasilja ne bi smel nihče in nikdar ignorirati. Če ga učenci sami niso zmožni preprečiti, je nujno poiskati pomoč pri osebi, ki ima dovolj moči. Žrtve ali opazovalci morajo najti pogum in jasno povedati, kaj se dogaja. Pomembna sta takojšnje interveniranje in načelo ničelne tolerance do neodzivanja na nasilje.

3.8.1 Priročniki za obravnavo nasilja med učenci

Delovna skupina, imenovana na Zavodu RS za šolstvo, je leta 2016 pripravila *Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Dokument je nastal z namenom, da zaposlenim v šolah pomaga bolje razumeti nasilje med vrstniki, se ustrezno in učinkovito odzvati nanj ter ukrepati v primerih nasilja.

Prav tako je v zvezi s problematiko nasilja leta 2016 nastalo priročno tridelno strokovno gradivo o celovitem pristopu k medvrstniškemu nasilju v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki je sad partnerskih prizadevanj v okviru projekta *Sistemski pristop k medvrstniškemu nasilju v vzgojno-izobraževalnih zavodih* in dobrodošla pomoč šolam, ki se soočajo s problematiko.

3.8.2 Načelo ničelne tolerance do nasilja

Najpomembnejše načelo pri obravnavi medvrstniškega nasilja je načelo ničelne tolerance do nereagiranja. Intervencija v primeru nasilja je pomembna zaradi zaščite žrtve, zaradi obravnave povzročitelja ter zato, ker je dosledno reagiranje na medvrstniško nasilje dobra preventiva. Če v šolskem prostoru veljata ničelna toleranca do nereagiranja in usklajeno

ukrepanje, se lahko nasilje med učenci v največji meri prepreči. Pomembno je tudi dežurstvo na hodniku, pozornost na šolske „skrite kotičke“. Vse navedeno je za učenke in učence najučinkovitejši zgled in prepričljiv „model“ preprečevanja nasilja.

3.8.3 Takojšnje ukrepanje in obravnava

Če kdorkoli od zaposlenih v šoli zazna medvrstniško nasilje, opazi spremembe v vedenju otroka ali dobi informacijo o nasilju od nekoga tretjega, je njegova naloga, da ukrepa. Ustavitev nasilja in zaščita žrtve je dolžnost vsakega, ne glede na naloge, ki jih v šoli opravlja. Nato sledi *procesna intervencija*, ki jo skrbno načrtujemo glede na situacijo oziroma dogodek. Pri načrtovanju procesnega dela z žrtvijo, s povzročiteljicami in povzročitelji ter pričami najtesneje sodelujeta razrednik in šolska svetovalna služba. Dobro je, da se vključijo tudi drugi učitelji, če so z dogodkom povezani (nasilje se je zgodilo med njihovo uro, trpinčen otrok se je zaupal njim ali pa je v dogodek neposredno ali posredno vpletenih več otrok iz razreda ali iz različnih razredov).

3.8.4 Pogovor z otrokom, ki je žrtev nasilja

Za pogovor z žrtvijo nasilja si je treba vzeti dovolj časa. Odlikovati ga mora: mirno in zbrano poslušanje ter dajanje občutka varnosti in sprejetosti, s čimer se dodatno gradi zaupen odnos. Poudariti je treba, da otrok ni kriv za nasilje, da je nasilje nesprejemljivo ter da mu želimo pomagati pri izhodu iz stiske. Pomembno je, da otrok dobi sporočilo, da je pogumen, da je spregovoril o nasilju, in da je močan, saj je preživel različne oblike nasilja. Tako otroka opolnomočimo za skupno iskanje rešitev, za pogovor o čustvih, ki jih doživlja. Učiteljica oziroma učitelj ali šolska svetovalna služba lahko učenca še opolnomoči z učinkovitimi strategijami spoprijemanja z nasiljem in s strategijami reševanja medosebnih konfliktov.

3.8.5 Pogovor z otrokom, ki izvaja nasilja

Tudi z otrokom, ki izvaja nasilje, se je v okviru procesne intervencije treba pogovoriti. Pomembno je, da opiše svoj pogled na dogodek, spregovori o svojih občutkih. Dogajanje je treba analizirati. Najpogosteje je vedenje reakcija na izzivanje nekoga drugega. Otrok mora dobiti informacijo, da je kljub temu odgovoren za svoje vedenje, ki ga je izbral, saj bi moral izbrati vedenje, s katerim bi zaščitil sebe na način, ki ne škoduje drugemu. Otrok mora razumeti, da mora nositi tudi posledice za nasilno vedenje.

3.8.6 Posledice za nasilno vedenje

Otrok, ki izvaja nasilje, mora nositi posledice. Nasilje se na šolah obravnava kot težja ali najtežja kršitev pravil šolskega reda. Posledica je lahko vzgojni ukrep ali vzgojni opomin. Otroku, ki povzroča medvrstniško nasilje, je treba pri razvijanju sočutja pomagati razumeti posledice nasilnega ravnanja. Učenec, povzročitelj nasilja, lahko dobi priložnost popraviti škodo in se vključiti v skrb za prizadetega učenca. Tako se razvijajo moralnost, zmožnost za doživljanje krivde, kesanje, odgovornost, odnos do žrtve. Če je mogoče, naj ima učenec možnost do poravnave škode (restitucija), saj se na ta način najbolj uči odgovornosti. Restitucije se poslužimo, ko otrok razume, kaj je s svojim vedenjem povzročil. Najučinkoviteje je, če se z izbrano restitucijo strinja tudi žrtev. To je lahko opravičilo ali nadomestilo uničenih stvari. Če gre za popravo škode, je potreben nadzor. Kot restitucijo lahko izberemo tudi izdelavo in predstavitev plakata na temo nasilja ali pa kakšno drugo obliko dela.

3.8.7 Mediacija

Šole so začele izvajati tudi programe vrstniške mediacije. Mediacija je posredovanje v sporu, kjer se sprti strani prostovoljno vključita. Mediator žrtvi in nasilnežu pomaga pri tem, da se sami oglasita, izrazita svoje mnenje ter se aktivno vključita v pogovor. Spor se pri mediaciji skuša razrešiti na miren način. Mediacija pomaga pripraviti učence na življenje v družbi, zmanjšuje napetost in normalizira človeške odnose, je pa hkrati sestavni del psihološke podpore pedagoški praksi v šoli (povzeto po Pravilih šolskega reda III. osnovne šole, 24).

Glavni cilji mediacije so:

- naučiti udeležence razumevanja, obvladovanja ter mirnega in konstruktivnega reševanja konfliktnih položajev;
- naučiti udeležence temeljnih tehnik ter prepoznavanja neverbalne in verbalne komunikacije;
- naučiti udeležence temeljnih znanj in socialnih veščin s področja splošnih medčloveških in družinskih odnosov ter razmerij.

3.8.8 Zunanje institucije

Ob hujši obliki nasilja je mora šola obvestiti policijo ali/in center za socialno delo. Policisti in socialne delavke sodelujejo v primeru nasilja pri pogovorih z žrtvijo in nasilnežem, nudijo pomoč otroku in družini ter ukrepajo v skladu s pooblastili. Pomembno je, da se žrtve in storilce opolnomoči ter da se jih vključi tudi v obravnavo v drugih zunanjih institucijah, še posebej v primeru, če se težave ponavljajo in izkažejo za neobvladljive. Le s sodelovanjem in z medsebojno pomočjo institucij se otroku nudi celovita pomoč.

3.9 PREPREČEVANJE NASILJA MED UČENCI – PREVENTIVA

Cilj preventive je zmanjševanje in preprečevanje nasilja. Jasno je, da je pozornost na prvem mestu usmerjena k preprečevanju neposrednega nasilja, pri katerem gre za dokaj jasne napade na druge učence, ki lahko vključujejo besede, kretnje in izraze obraza ali pa telesne stike. Olweus (1995, 39–40) svetuje številne ukrepe za učinkovito preprečevanje nasilja med učenci.

Ukrepi na ravni šole:

- raziskave z vprašalniki,
- dan dejavnosti, namenjen problematiki nasilja med učenci,
- več dežuranja med odmori in med kosilom,
- privlačna šolska igrišča,
- sestanki med starši in učitelji (roditeljski sestanki),
- oblikovanje skupine učiteljev za razvoj socialnega okolja v šoli,
- sestanki staršev,
- sodelovanje z zunanjimi institucijami.

Ukrepi na ravni oddelka:

- oddelčna pravila proti trpinčenju,
- pohvale in sankcije,
- redne razredne ure,
- igranje vlog, literatura,
- kooperativno učenje,
- skupne pozitivne dejavnosti v oddelku,
- sestanki med učitelji, starši in učenci.

Ukrepi na ravni posameznika:

- pogovori med nasilneži in žrtvami,
- pogovori med starši nasilnežev in starši žrtev,
- domiselnost učiteljev in staršev,
- pomoč „nevtralnih“ učencev,
- pomoč in podpora staršem (brošure o trpinčenju),
- diskusijske skupine za starše nasilnežev in žrtev,
- sprememba oddelka in šole,
- sodelovanje z zunanjimi institucijami.

3.9.1 Strategija reševanja konfliktov/medosebnih problemov

Otroci, ki jih vrstniki in vrstnice zavračajo zaradi njihovega agresivnega vedenja, imajo še posebej izstopajoče težave na področju zaznavanja in interpretiranja vedenja drugih (npr. razmišljajo, da so vedno krivi drugi, ki so jih izzivali, in da so se morali braniti) ter na področju reševanja medosebnih odnosov in težav kot poudarja priročnik *Sistemski pristop k medvrstniškemu nasilju v vzgojno-izobraževalnih zavodih* (2016, 20). Pomembno je, da se jih opolnomoči ter vključi v obravnavo zunanje institucije, če se težave izkažejo kot ponavljajoče se in neobvladljive, ali pa se celo vloži postopek usmerjanja, da se ugotovi, ali gre morda za otroka s posebnimi potrebami.

3.9.2 Tehnike sproščanja in ravnanje s čustvi

Razlogov, zakaj nekdo postane nasilen, je veliko. Za vsakim nasiljem je vzrok, ki je do nasilja privedel (lahko je kontekst, potreba, vrednota ali prepričanje). Pred nasilnim dejanjem vedno pride do odločitve, zavedne ali impulzivne, da se bo nasilno dejanje storilo.

3.9.3 Aktivnosti s skupino učenk in učencev, ki izbirajo nasilna vedenja

Z aktivnostmi znotraj skupine se učenske in učenci učijo dogovarjanja, sodelovanja, strpnosti, pridobivajo različne izkušnje, se preizkušajo v novih dejavnostih in preizkušajo svoje zmožnosti. Predvsem slišijo drug drugega in spoznavajo, da imajo podobne težave kot tudi vrstniki.

4 REZULTATI EMPIRIČNEGA DELA

4.1 INTERVJUJI

4.1.1 Intervju na Policijski postaji Celje s Tadejo Robnik, vodjo policijskih okolišev

Fotografija 1: Intervju z gospo Tadejo Robnik

V sredo, 20. 2. 2019, sem se odpravil na Policijsko postajo Celje, da bi intervjuval gospo Tadejo Robnik, vodjo policijskih okolišev. Prijazno me je sprejela in odpravila sva se v njeno pisarno. Preden sva začela z vprašanji, mi je posredovala nekaj splošnih informacij, ki jih moram vedeti in upoštevati pri tem intervjuju:

Ne morem ti dati podatkov o otrocih, saj delaš raziskovalno nalogo, v kateri raziskuješ nasilje med otroci, ki so stari od 6 do 15 let. To obsega že dve obdobji, ki jih na policiji obravnavamo. Mladi do 14. leta so obravnavani kot otroci in jih po kazenskem zakoniku ne smemo ovaditi ali ukrepati proti njim. Tudi če bi otrok storil zelo hudo kršitev, celo uboj, mu ne bi smeli soditi. Je pa res, da bi se takrat v prenesenem pomenu otroštvo zanj končalo, saj bi moral redno hoditi na svetovanja, predavanja, družino bi vzeli pod drobnogled ... Takšnim nasilnim dejanjem

sledijo hujše posledice, ki se lahko končajo tudi v vzgojnem zavodu, prevzgojnih ustanovah. Poleg tega poskušamo upoštevati, če ima otrok kakšne vedenjske težave, vendar tudi tu ne moremo veliko, saj moramo po zakonu obravnavati otroke na enaki ravni.

Mladi od 14. do 16. leta so obravnavani kot mlajši mladoletniki, od 18. leta naprej pa so že polnoletni in odgovarjajo sami zase. Na policiji skrbno varujemo otrokove in mladoletnikove podatke, do 14. leta napišemo samo poročilo o negativnem ravnanju otroka, ki ga potem tudi predamo na okrožno državno tožilstvo. Tri glavne institucije, ki pri teh procesih ukrepajo, so policija, center za socialno delo in sodišče. Če se težave pojavljajo v šoli, sledijo tudi pogovori na policiji. Težave so lahko tudi tako hude, da je šola, če je potrebno, primorana otroka prešolati na drugo šolo, in to brez soglasja staršev. Pri nas na policiji ne dodeljujemo ukrepov, mi naredimo pogovore, zapisnike, poročila, kazni pa potem določijo na sodišču.

Kolikšno število prijav nasilja med učenci/vrstniki (v starostni skupini od 6 do 15 let) prejmete v celjski regiji na dan/mesec/leto? Ali število le-teh narašča ali ostaja približno v enakem deležu (od leta 2015 dalje)?

O številu prijav ni natančnih podatkov, lahko pa ti povem, da so bile za mlajše od 14 let ena prijava v letu 2017, dve prijavi v letu 2018, v letu 2019 pa na srečo še nič. Za otroke, starejše od 14 let, pa je bila ena prijava v letu 2018, v 2019 pa tudi še nič. Veliko je tudi nasilja, ki policiji ni prijavljeno, saj je nasilje vsakršen obračun. Številke rastejo, vendar so obvladljive.

Kdo poda prijavo za sum nasilja med učenci/vrstniki na policijo? Kdo največkrat?

Največkrat prijave poda šola, saj po navadi prva zazna nasilje in ukrepa, svetovalni delavci, včasih pa pridejo na policijo tudi starši in kaj prijavijo.

Na kakšen način obravnavate nasilje med učenci/vrstniki na policiji? Ali obstajajo npr. morebitne razlike pri obravnavi žrtev in osumljencev?

Prijava je najbolj kritičen trenutek pri obravnavi otroka/nasilja na policiji. Potem potekajo pogovori z otrokom, ki jih opravijo usposobljeni policisti, največkrat v civilnih oblačilih, saj se otroci tako najlažje poistoveti z njimi. Nekateri otroci se te formalnosti bojijo, zato so civilna

oblačila boljša. Ti policisti so posebej usposobljeni za delo z otroki in skušajo pri tem pogovoru pridobiti čim več podatkov za lažjo nadaljnjo obravnavo.

Kakšni so ukrepi (običajni, manj strogi in najstrožji) za osebe od 6 do 15 let, ki jih lahko policija dodeli v primeru nasilja?

Policija zbira podatke, obvestila, opravi pogovore, sankcije oziroma ukrepi pa so v rokah sodišča. Mlajšemu mladoletniku se sme izreči le vzgojni ukrep in napiše se poročilo. Včasih kakšne ukrepe predlaga tudi center za socialno delo.

Ali veljajo npr. za mlade povratnike (večkratne storilce nasilnih dejanj) drugačni ukrepi/postopki na policiji?

Ne, policija ne sme delati razlik med obravnavanimi, dokler se zares ne dokaže, kdo je storilec, v tem primeru nasilnež. Do takrat je človek nedolžen. Predkaznovanost se vedno določa na sodišču. Vsi so enako obravnavani, ne glede na povratništvo. Na policiji skrbno čuvamo pravice mladoletnikov. Center za socialno delo lahko tudi po predlogu staršev otroka namesti v vzgojni zavod, kjer se otrok tudi izobražuje. Odvisno je tudi od družine, iz katere otrok izhaja, saj se po navadi nasilja priuči.

Kako se po vaših izkušnjah običajno zaključijo postopki, v katere so vpletene mladoletne osebe od 6. do 15. leta?

Do 14. leta se napiše samo poročilo o negativnem ravnanju otroka, od takrat naprej pa se ukrepa po postopkih. Sodišče lahko starejšega mladoletnika namesti tudi v mladoletniški zapor, kjer lahko preživi največ 2 leti, dokler ni star 18 let, potem pa se ukrepa naprej. Lahko pa se jih namesti v zavod. Bolj znani vzgojni zavodi so Planina, Veržej in Radeče. Edini mladoletniški zapor v Sloveniji pa je v Celju.

Ali razpolagate s kakšno splošno statistiko nasilja med učenci/vrstniki osnovnih šol za celjsko regijo (npr. o vrstah nasilja, oblikah nasilja, intervencijah, ukrepih), ki bi mi jo smeli zaupati?

Ni veliko statistike, ki bi ti jo lahko posredovala, saj je do 14. leta ne smemo dati. Te kartoteke se zaklenejo, podatki pa so tudi nepopolni. Skrbno varujemo podatke o otrocih. Lahko pa si pogledaš na spletu, kjer imamo predstavljeno približno statistiko po letih.

Kako se po vašem mnenju (na podlagi statistike, vašega dela in izkušenj) nasilje med vrstniki/učenci spreminja skozi čas?

Opažamo, da se nasilje skozi čas spreminja. Odkar so popularna socialna omrežja in imajo otroci pametne telefone, ki jih tudi uporabljajo, se je raven fizičnega nasilja drastično zmanjšala, se je pa zaradi tega zvišala raven verbalnega oziroma psihičnega nasilja. Do nasilja imamo na policiji ničelno toleranco. Vpletanje šole pa je vedno dobrodošlo, npr. organiziranja predavanj, učnih ur za učence, da se učenci čim bolj spoznajo s tem. Opažamo tudi, da se otroci povezujejo v skupine in da so „popularni“ otroci nesramnejši. Tako rekoč je dandanes vzgoja bolj prepuščena šoli kot pa staršem.

Ali na policiji izvajate morebitne preventivne dejavnosti na temo nasilja med vrstniki/učenci? Na kakšen način sodelujete s šolami?

Po letnem načrtu vodje policijskega okoliša izvedemo v 5. razredih osnovne šole predavanja na različne teme in ena izmed njih je tudi nasilje. Policija se po dogovoru s šolo vključuje v multidisciplinarne time. Prisoten pa je lahko tudi center za socialno delo. Včasih se zgodi, da tudi šole policijo poprosijo za obisk, predavanje, če je kakšen bolj problematičen razred, ali pa želijo prisotnost na pogovorih, govorilnih urah, roditeljskih sestankih.

Kaj bi svetovali osnovnim šolam glede obravnave nasilja med učenci/vrstniki?

Nasilje med učenci je pogost pojav, ki se ga ne da izkoreniniti, pomembno je že, da ga šola prepozna. K ustavljanju nasilja lahko pripomoremo vsi – šola, učenci, starši, policija, center za socialno delo. Pri prepoznavanju nasilja apeliramo tudi na varnostno službo, na zdravstveno službo in na zdravnike, npr. pri sistematskih pregledih.

Ga. Robnik je ob zaključku najinega pogovora poudarila:

Pri reševanju medvrstniškega nasilja gre za dolgotrajen proces: na eni strani ozaveščanja vseh prisotnih, na drugi strani za vzgojo otrok in na tretji strani za pripravo okolja, ki bo ob zaznavi različnih pojavnih oblik nasilja med vrstniki odreagiralo na način, da bo vsako takšno ravnanje obsodilo in izvedlo ustrezne ukrepe – tako preventivne kot tudi represivne.

Fotografija 2: Gospa Tadeja Robnik in Žan Luka Umičević

4.1.2 Intervju z Gabrijelo Čoklc s Centra za socialno delo Celje

Opravil sem intervju z gospo Gabrijelo Čoklc, regijsko koordinatorico za preprečevanje nasilja, zaposleno na Centru za socialno delo Celje (CSD Celje). Zaradi njene zasedenosti z njo nisem mogel stopiti v neposreden stik, mi je pa na zastavljena vprašanja odgovorila po elektronski pošti. Pred začetkom intervjuja mi je pojasnila, da na vsa vprašanja ne more odgovoriti zaradi posebnosti obravnave in evidentiranja podatkov na centru za socialno delo, saj le-ti niso dostopni.

Ali mi lahko na kratko predstavite vaše delo ter predvsem vašo vlogo koordinatorice za preprečevanje nasilja na CSD?

Vloga koordinatorice za preprečevanja nasilja je določena v opisu del in nalog. Med drugim obsega sodelovanje in nudenje strokovne podpore strokovnim delavcem na področju obravnave nasilja, izvajanje nalog, ki jih določa zakonodaja na področju preprečevanja nasilja, pripravo, načrtovanje in izvajanje nalog interventne službe, ki deluje izven poslovnega časa CSD, vodenje aktiva strokovnih delavcev, ki opravljajo naloge na področju ugotavljanja ogroženosti otrok in zaščite žrtev nasilje, idr.

Kolikšno število prijav nasilja med učenci (v starostni skupini od 6 do 15 let) prejmete na CSD? Ali obstajajo razlike pri obravnavi žrtev in osumljencev? Kako dolgo nudite pomoč, obravnavate in spremljate posamezne primere?

V zvezi s prijavo nasilja med vrstniki točne evidence primerov ne vodimo, saj otroka, ki je žrtev ali povzročitelj nasilja, najprej vedno obravnavamo v okviru njegove družine; storitev prve socialne pomoči, kar v praksi pomeni, da na pogovor vabimo starše kot zakonite zastopnike otroka. Namen pogovora je prepoznavanje stisk otroka in družine, pogovor o dogodku nasilja, ugotavljanje ogroženosti, kadar je otrok žrtev nasilja, iskanje rešitev in zaščite v družini. Staršem so v prvem pogovoru predstavljene možne oblike pomoči, ki jih nudijo CSD oziroma druge institucije v lokalnem okolju.

Kaj lahko poveste v zvezi s prijavljanjem nasilja med učenci v osnovni šoli?

Število prijav nasilja med učenci se na podlagi moje ocene povečuje.

Kdo poda največ prijav nasilja med učenci na CSD?

Največ prijav dobimo iz šol. Če je nasilje zaznano izven šolskega prostora, pa prijavo prejmemo s policije.

Na kakšen način obravnavate nasilje med učenci na CSD?

Če je iz poročila šole ali policije izpostavljenih več dogodkov nasilja, hkrati pa še druge informacije, ki kažejo na težave v odraščanju, se lahko vključujemo v okviru obravnave otrok s težavami v odraščanju. V postopku ugotavljamo, za kakšne težave gre pri otroku, kje so največje stiske, ali je bil otrok že predhodno obravnavan v okviru naše službe ali drugih institucij. Na pogovor vabimo starše, kjer skupaj ugotavljamo stiske otroka in staršev. Nadaljnji korak je raziskovanje socialne mreže otrokove družine, usmerjanje v možne oblike strokovne podpore, pri čemer pa je vedno potrebno upoštevati otrokovo starost. Pri obravnavi se povezujemo s šolami, policijo, z zdravstvom in morebitnimi drugimi institucijami, kamor je vključen otroka oziroma družina – timski sestanki. Načrt pomoči je potrebno ustvariti s sodelovanjem otroka in staršev; odvisno tudi od starosti otroka.

Kako dolgo nudite pomoč, obravnavate oziroma spremljate posamezne primere nasilja ter kako ukrepate zoper storilce?

Čas obravnave otroka oziroma družine je različen in je odvisen od več dejavnikov. Naštejem nekatere: ali gre za enkraten pojav nasilja, ali se nasilje ponavlja, oblike nasilja, kako pogosto je otrok izpostavljen nasilju, kateri zaščitni ukrepi so otroku in staršem že bili nudeni, koliko so starši pripravljeni sprejemati pomoč CSD ali drugih izvajalcev pomoči in še bi lahko naštevala. Vsaka obravnava otroka in družine je individualna. Največja težava pri nudenju in zagotavljanju pomoči otroku in družini je v primerih, ko starši in posledično tudi otrok nimajo uvida v težave in ne sodelujejo z institucijami.

Kakšni so ukrepi za osebe od 6. do 15. leta v primeru nasilja? Ali veljajo npr. za mlade povratnike (večkratne storilce nasilnih dejanj) drugačni ukrepi/postopki na CSD?

Glede vprašanj, ki se nanašajo na ukrepe, dajem samo splošno pojasnilo, da otrok do 14. leta ni kazensko odgovoren. Od 14. do 15. leta pa so mladi že kazensko odgovorni in tudi odgovarjajo za svoja ravnanja. Ukrepe zoper mladoletnika v teh primerih izreče sodišče. Na CSD smo usmerjeni predvsem v iskanje možnih oblik pomoči, s katerimi bi otrok spremenil svoje nasilno vedenje. Od uveljavitve Družinskega zakonika 2017 in uporabe le-tega od 15. 4. 2019 v celoti bodo za izrekanje ukrepov pristojna družinska sodišča.

Ali menite, da se oblike nasilja med učenci spreminjajo?

V zvezi s spremembami oblik nasilja ocenjujem, da se izredno povečuje spletno nasilje.

Ali na CSD izvajate morebitne dejavnosti na temo nasilja med učenci?

Na CSD smo v lokalnih okoljih organizirali okrogle mize za strokovno in širšo javnost o problemu medvrstniškega nasilja. Strokovni delavci so občasno vključeni v izobraževalne vsebine na to temo.

Kaj bi svetovali osnovnim šolam glede obravnave nasilja med učenci/vrstniki?

Glede obravnave nasilja med učenci menim, da morajo šole ravnati skladno z Navodili in priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki ga je izdal Zavod RS za šolstvo, ter v skladu s Priročniki za obravnavanje medvrstniškega nasilja v VIZ, ki jih je izdal Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Sama tudi v učnih načrtih pogrešam vsebine, ki bi otroke od vrtca naprej informirale, izobraževale o prepovedi vseh oblik nasilja med vrstniki in v družini, se pravi, da pogrešam ozaveščanje in preventivno delo.

4.1.3 Intervju s Tomislavom Golobom, profesorjem geografije in zgodovine na III. osnovni šoli Celje

V katerem obdobju ste obiskovali osnovno šolo?

Osnovno šolo sem obiskoval v drugi polovici 70-ih let prejšnjega stoletja, seveda, v prejšnjem tisočletju.

Katera oblika nasilja je bila najpogostejša v času, ko ste vi hodili v šolo?

Učitelji so si res lahko „privoščili“ več fizičnega nasilja, vendar v mojem času že nekoliko omejeno, če primerjam desetletja prej. Deklice večinoma med seboj v času mojega osnovnega šolanja fizično niso obračunavale, dečki so se pa v zgodovini vedno „petelinili“, tako je še danes.

Ali menite, da se oblike nasilja med učenci spreminjajo? Kakšni so bili ukrepi za nasilje med učenci oziroma kazni za učence, ko ste vi obiskovali osnovno šolo?

Nasilje se seveda skozi zgodovino spreminja. V preteklosti je bilo dovoljeno skoraj vse, kar se tiče staršev, pa tudi predpostavljenih v šolah. Danes je situacija skoraj obrnjena. Poudarjajo se večinoma pravice otrok, njihove dolžnosti pa, če so izpolnjene, so, če pa niso, pa tudi drži vodo. Oblike nasilja so danes dopolnjene in prežete tudi s pomočjo tehnologije. Izsiljevanja se dogajajo preko družabnih omrežij individualno ali pa preko skupin ljudi, ki imajo zaradi hitrejših povezovanj in skritih identitet neskončno moč. Velika nasilja so bila navadno prepovedana že od doma. Pretepi in merjenje moči med dečki so bili v nekaterih primerih celo v ponos nekaterim staršem. Če se je zgodilo kaj hujšega (poškodbe, nesramnost do učiteljev), so bili v šolo poklicani starši. To je posledično pomenilo, da si lahko poleg fizičnega kaznovanja s strani učiteljev (klofute, klečanje v kotu, udarci s šibo, zadržanje po pouku), prejel podobno „lekcijo“ še doma. Zato smo otroci o fizičnih kaznih v šoli raje molčali in nam je bilo doma tako prizaneseno.

Ali se vam je kakšen dogodek v zvezi z nasiljem posebej vtisnil v spomin?

Spomnim se dveh fizičnih kaznovanj. Prvega v 3. razredu, ko smo se ob poti proti domu na „nezavarovanem“ vrtu najedli jagod, drugega v 7. razredu, ko sem med poukom likovne vzgoje, v dogovoru s hišnikom, raje odšel kositi travo na veliko nogometno igrišče pred šolo. V prvem primeru sem jih dobil po zadnji plati s šibo in moral ostati po pouku dve šolski uri, v drugem pa sem od razrednika prejel dve krepki klofuti, češ, kaj vse bi se mi lahko zgodilo ob „sprehodu“ s kosilnico. Doma o tem niso bili obveščeni niti s strani učiteljev niti z moje. Razlog je bil jasen.

Kaj danes kot učitelj opazate glede nasilja med učenci?

Danes poznamo moderne oblike nasilja (splet), klasične bodo ostale vedno enake. Veliko nasilja ostaja zamolčanega, ko v šoli z njim nismo seznanjeni. V današnjem času smo dolžni ob pojavu nasilja takoj ukrepati in sporočiti naprej (staršem, CSD, policiji). Vendar, kjer ni tožnika, ni sodnika.

Fotografija 3: Intervju z gospodom Tomislavom Golobom, profesorjem geografije in zgodovine

4.2 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Da bi preveril, kako je z nasiljem med učenci v osnovni šoli, sem sestavil anketni vprašalnik in ga razdelil 520 osnovnošolcem Mestne občine Celje od 4. do 9. razreda. Anketni vprašalnik je bil anonimen (priloga raziskovalni nalogi). Vseboval je 14 vprašanj zaprtega tipa in 1 vprašanje odprtega tipa. Rezultate ankete sem grafično prikazal s tabelami ali z grafikoni.

Tabela 1: Anketirani učenci glede na spol

SPOL	Število	Odstotki
moški	250	48
ženski	270	52
skupaj	520	100

Iz tabele 1 je razvidno, da je v vzorcu 270 osnovnošolk ali 52 % in 250 osnovnošolcev oziroma 48 %. V vzorcu je več učenk, razlika kljub temu ni velika.

Tabela 2: Anketirani učenci glede na povprečno oceno

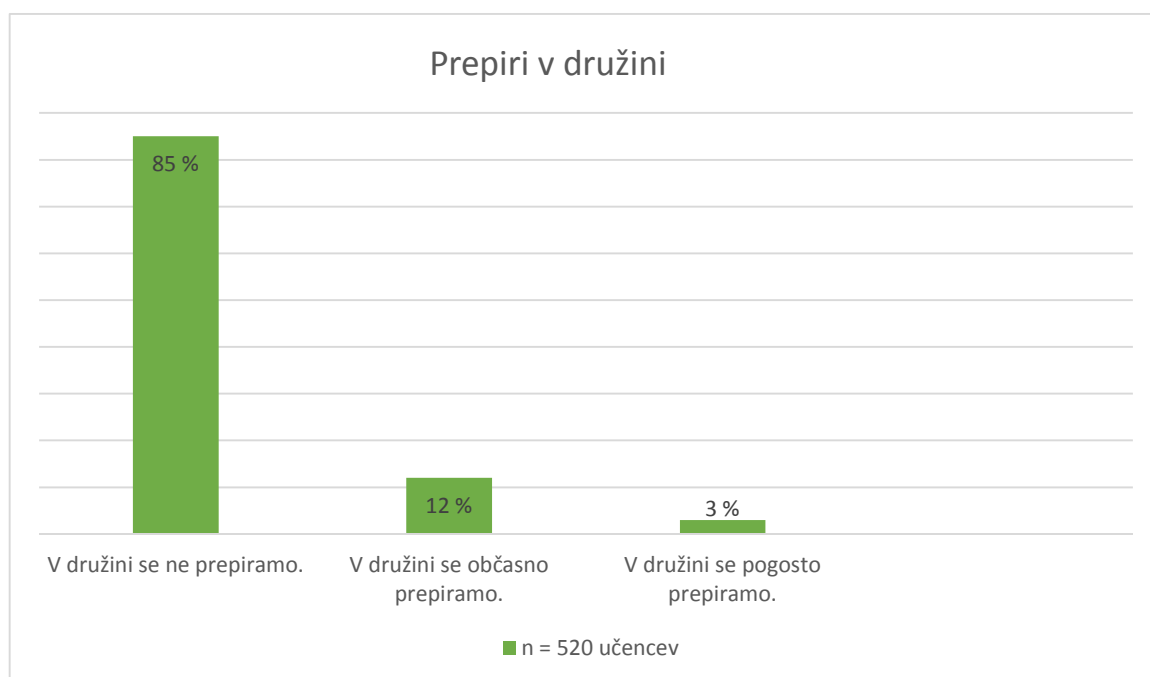
POVPREČNA OCENA	Število	Odstotki
5 (odlično)	183	35
4 (prav dobro)	225	43
3 (dobro)	82	16
2 (zadostno)	20	4
1 (nezadostno)	10	2

skupaj	520	100
--------	-----	-----

Tabela 2 prikazuje, da je v vzorec zajetih 35 % učencev z odličnimi ocenami, 43 % učencev s prav dobrimi ocenami, 16 % učencev z dobrimi ocenami. Najmanj je zadostnih (4 %) in učencev, ki ponavljajo razred (2 %). Prevladujejo učenci z odličnimi in s prav dobrimi ocenami.

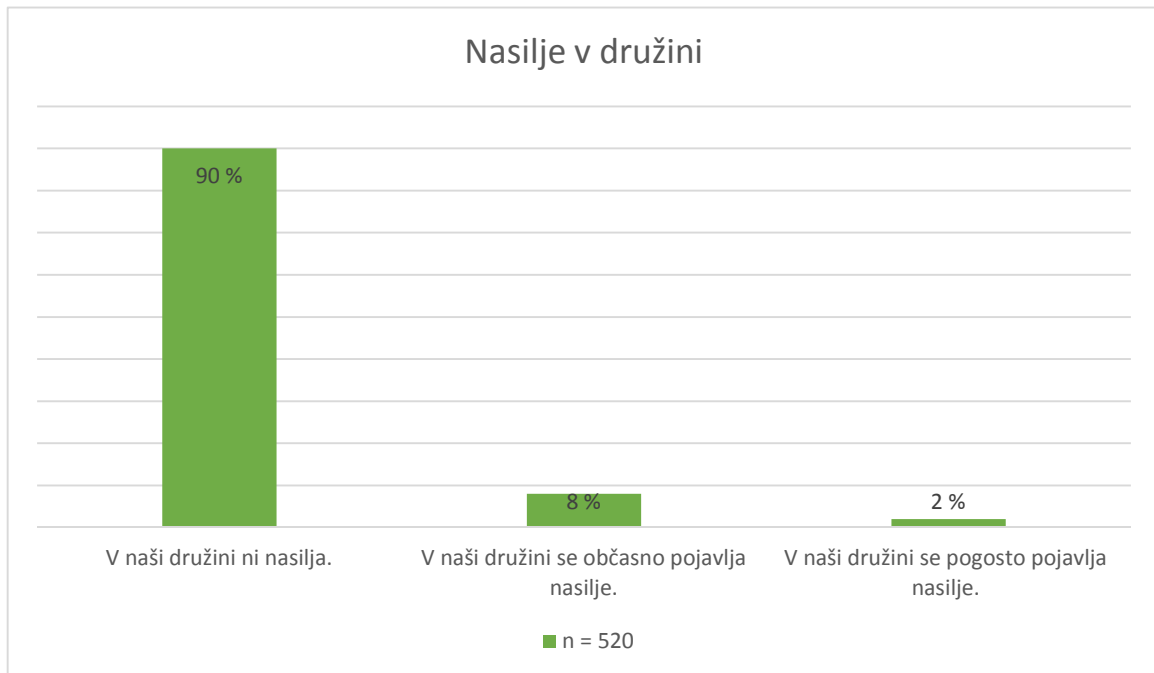
4.2.1 Družinske razmere

Grafikon 1: Anketirani in prepiri v družini

Grafikon 1 prikazuje odgovore na vprašanje o preprih v družini anketiranih. Večina anketiranih, to je 441 učencev oziroma 85 %, ne doživljaja preprirov v družini. 64 učencev oziroma 12 % je izpostavilo občasne prepire oziroma konflikte doma. Le 15 anketiranih oziroma 3 % je izpostavilo pogoste prepire doma.

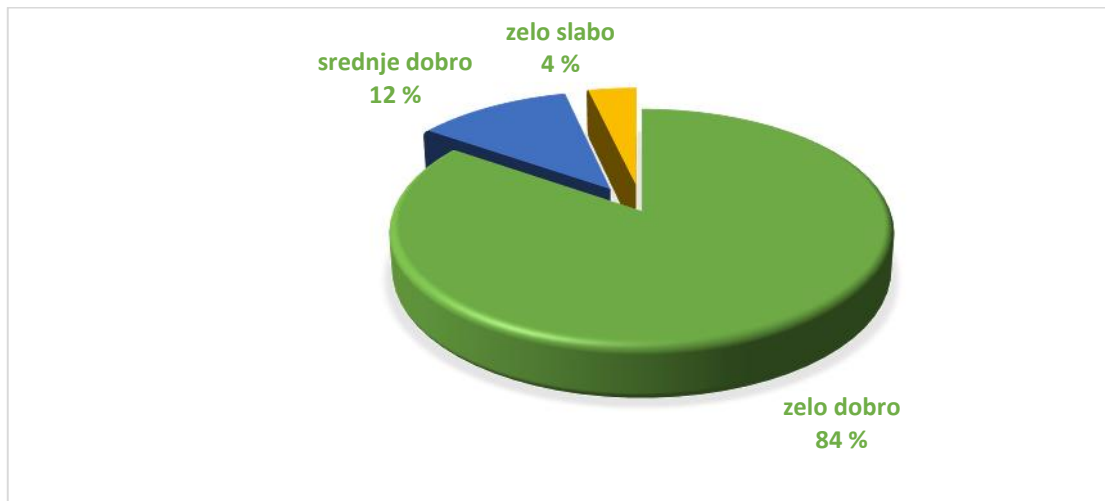
Grafikon 2: Anketirani in nasilje v družini

Grafikon 2 prikazuje odgovore na vprašanje o doživljanju nasilja v družini. Večina anketiranih, to je 469 učencev oziroma 90 %, je izpostavila, da v njihovih družinah ni nasilja. Občasno nasilje se pojavlja pri družinah 42 učencev ali 8 %. Da se nasilje v njihovih družinah pogosto pojavlja, pa je izpostavila manjšina, to je 9 učencev oziroma 2 %.

4.2.2 Razmere v šoli

Grafikon 3: Počutje anketiranih v osnovni šoli

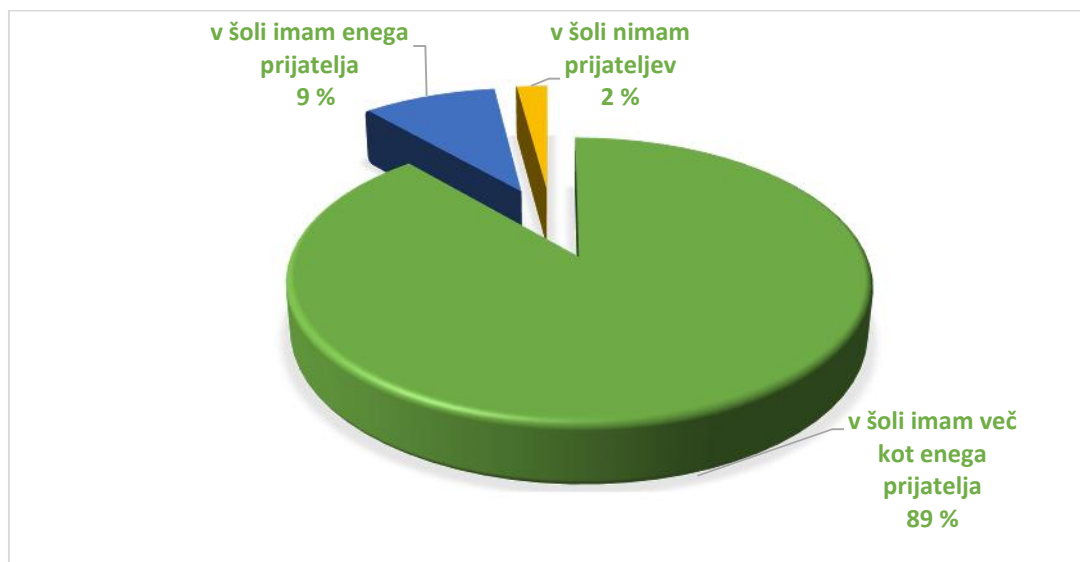
Grafikon 3 prikazuje odgovore na vprašanje na to, kako se anketirani osnovnošolci počutijo v osnovni šoli. Velika večina, to je 441 osnovnošolcev oziroma 84 %, je izpostavila, da se v šoli zelo dobro počuti. Da se počutijo srednje dobro, je potrdilo 61 osnovnošolcev oziroma 12 %. Manjšina, to je 19 oziroma 4 % anketiranih, pa se v šoli zelo slabo počuti.

Grafikon 4: Priljubljenost anketiranih v osnovni šoli

Grafikon 4 prikazuje odgovore na vprašanje na to, kako so osnovnošolci priljubljeni med vrstniki oziroma drugimi učenci. Večina, to je 451 anketiranih oziroma 87 %, je ocenila, da so v osnovni šoli med vrstniki oziroma učenci zelo priljubljeni. Da so srednje priljubljeni, ocenjuje 57 anketiranih oziroma 11 %. Manjšina, to je 12 anketiranih oziroma 2 %, se ocenjuje kot zelo nepriljubljena.

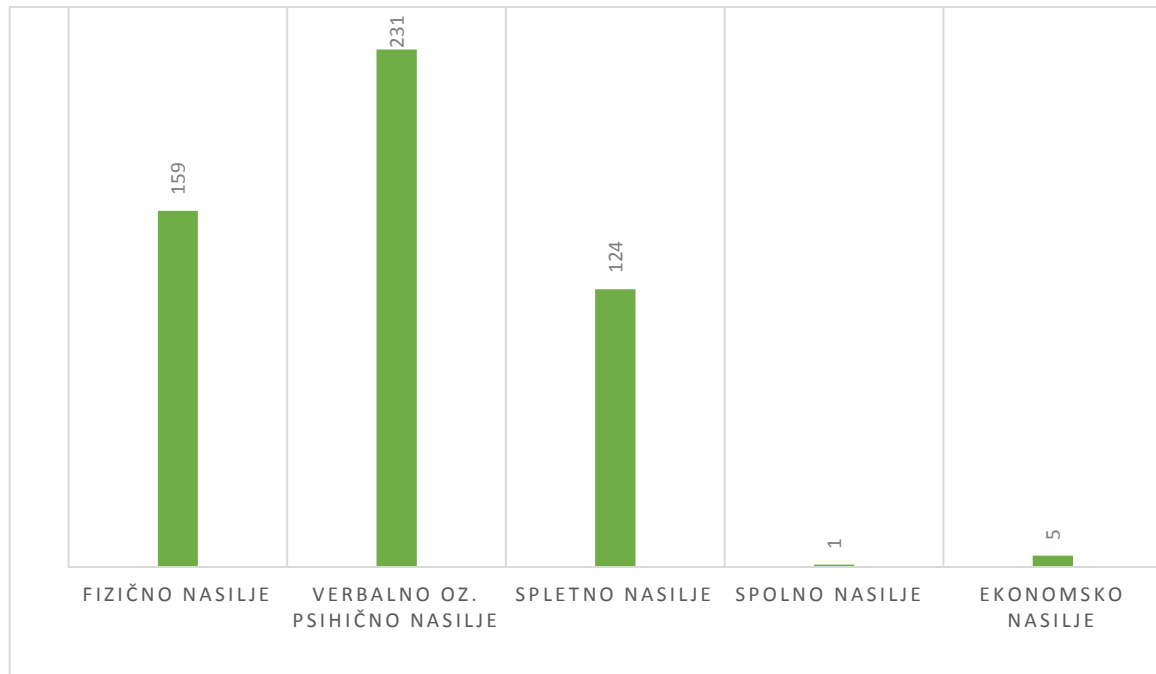
Grafikon 5: Število prijateljev v osnovni šoli

Grafikon 5 prikazuje odgovore na vprašanje na to, koliko prijateljev imajo anketirani v osnovni šoli. Največ anketiranih, to je 461 oziroma 89 %, je izpostavilo, da ima več kot enega prijatelja. Sledi 48 anketiranih ali 9 %, ki ima le enega prijatelja. Le manjšina, to je 11 anketiranih oziroma 2 %, je izpostavila, da v šoli nima prijateljev.

4.2.3 Prevladujoče oblike nasilja v osnovni šoli

Grafikon 6: Katero nasilje se po tvojem mnenju največkrat pojavlja med učenci?

Grafikon 6 prikazuje odgovore na vprašanje, katero nasilje se po mnenju anketiranih največkrat pojavlja med učenci. Večina, to je 231 anketiranih oziroma 44 %, je izpostavila, da se med učenci največkrat pojavlja verbalno oziroma psihično nasilje. Fizično nasilje je kot najbolj razširjeno obliko izpostavilo 159 vprašanih oziroma 31 %, spletno nasilje pa 124 anketiranih oziroma 24 %. Le v manjšini so kot najpogostejše izpostavili ekonomsko nasilje (5 učencev oziroma 0,9 %) in spolno nasilje (1 anketirani oziroma 0,1 %).

Tabela 3: Katere oblike nasilja se najpogosteje pojavljajo med učenci v osnovni šoli?

ZAP. ŠT.	OBLIKA NASILJA	ŠTEVILO	ODSTOTKI
1.	*„zafrkavanje”, žaljenje	519	99,8
2.	pretep	357	68,6
3.	*izključevanje	346	66,5
4.	*izsiljevanje	83	15,9
5.	*grožnje	61	11,7
6.	drugo: otipavanje, skrivanje stvari	13	2,5

*Oblika nasilja se pojavlja med osebami v odnosih ali na spletnih omrežjih.

Tabela 3 prikazuje odgovore na vprašanje na to, katera oblika nasilja se najpogosteje pojavlja med učenci v osnovni šoli. Možnih je bilo več odgovorov. Velika večina, to je kar 519 anketiranih oziroma 99,8 %, je postavila „zafrkavanje” in žaljenje na prvo mesto kot prevladujočo obliko nasilja med učenci. Na drugem mestu je pretep, ki ga je izpostavilo 357 anketiranih oziroma 69 %. Izključevanje je kot tretjo najpogostejšo obliko nasilja navedlo 346 anketiranih oziroma 66 %. Manj učencev je izpostavilo izsiljevanje, grožnje in druge oblike nasilja, ki so jih prosto navedli (otipavanje, skrivanje stvari).

4.2.4 Vzroki za nasilje med učenci

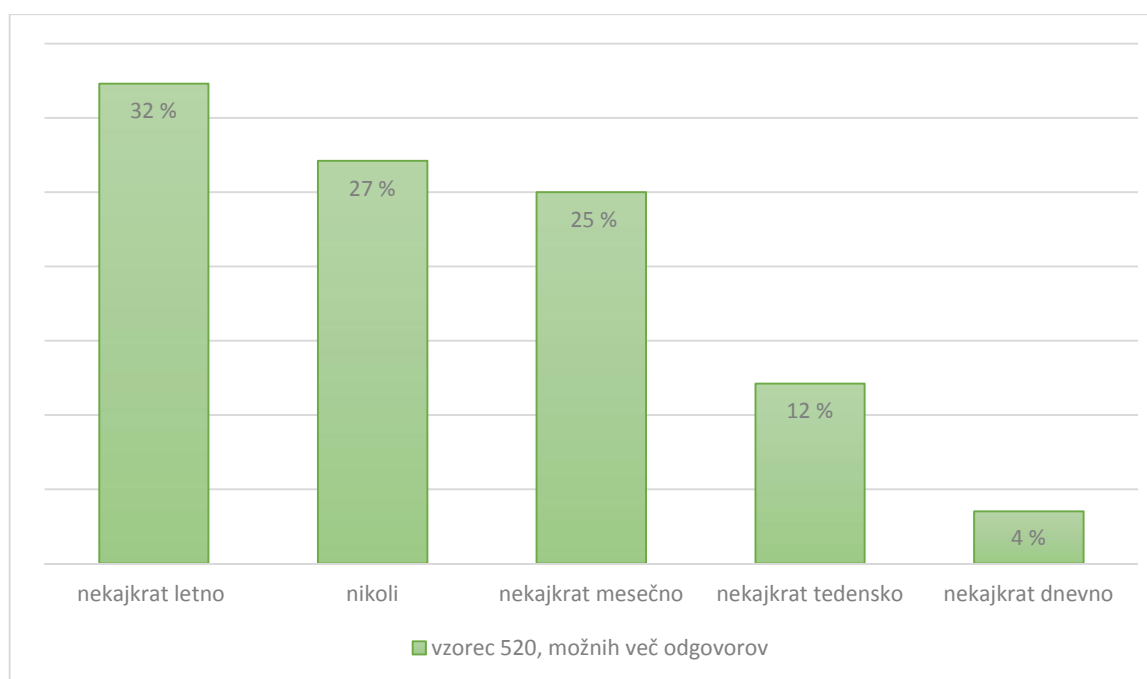
Tabela 4: Kateri so po tvojem mnenju najpogostejši vzroki, da pride do nasilja med učenci?

ZAP. ŠT.	VZROKI ZA NASILJE	ŠTEVILO	ODSTOTKI
1.	nespoštovanje	501	96,3
2.	osebnostne razlike	491	94,4
3.	tekmovalnost	253	48,6
4.	nepriumno vedenje	246	47,3
5.	nezanimanje za sodelovanje	206	39,6
6.	kulturne razlike	169	32,5
7.	drugo: agresivnost, jeza, čustva	115	22,1

Tabela 4 prikazuje, da je največ anketiranih, to je 96 %, postavilo nespoštovanje na prvo mesto kot vzrok za nasilje med učenci, sledijo osebne razlike s 94 %, tekmovalnost je z 48 % na tretjem mestu ter neprimerno vedenje s 47 % na četrtem mestu. Učenci so kot vzroke za nasilje izpostavili še nezanimanje za sodelovanje (39 %), kulturne razlike (32 %) ter agresivnost, jezo in negativna čustva (22,1 %).

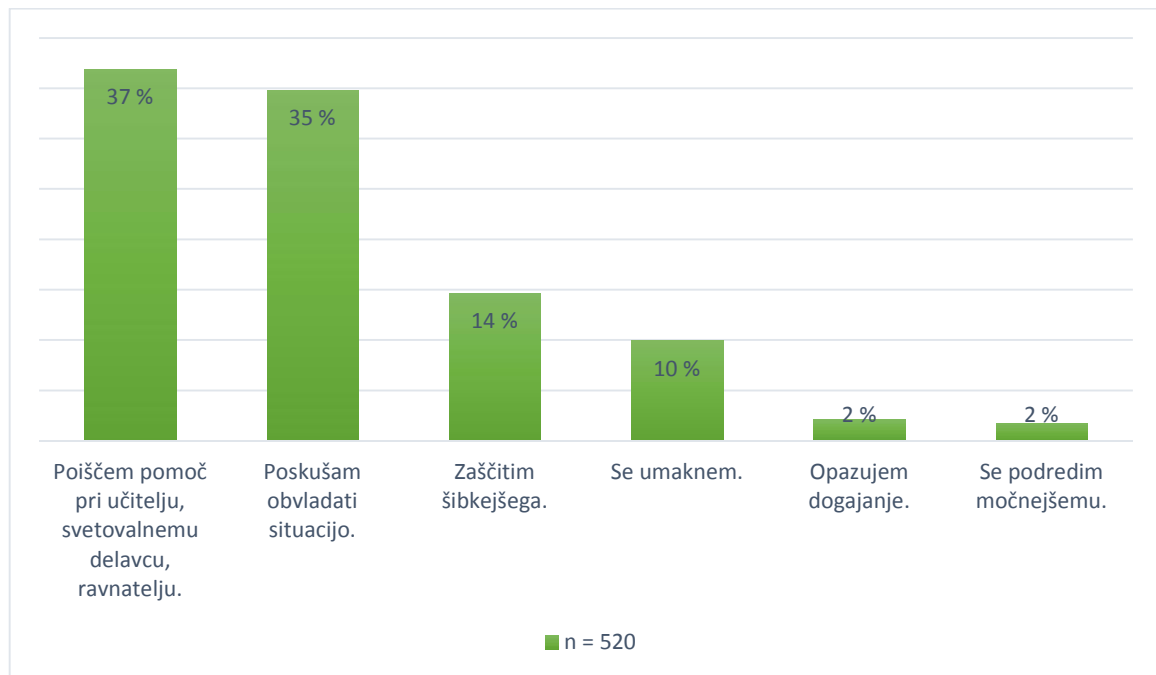
4.2.5 Zaznavanje nasilja med učenci in protokol ravnanja

Grafikon 7: Kako pogosto opaziš različne oblike nasilja med učenci?

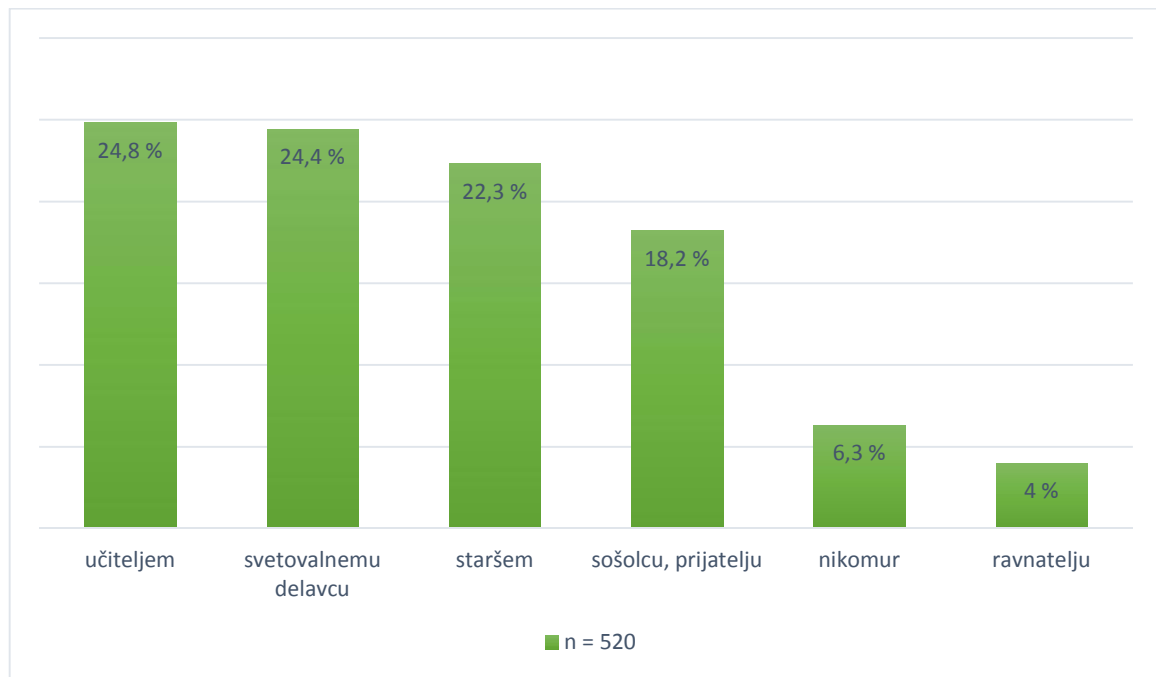
Grafikon 7 prikazuje odgovore anketiranih na to, kako pogosto opazijo različne oblike nasilja med učenci. Največ anketiranih, to je 168 učencev oziroma 32 %, je izpostavilo, da nasilje opazi nekajkrat letno, 141 učencev ali 27 % pa nikoli. 130 učencev ali 25 % opazi nasilje nekajkrat mesečno. Da nasilje opazijo pogosteje, nekajkrat tedensko oziroma nekajkrat dnevno, pa je izpostavila manjšina učencev, to je 81 učencev, kar predstavlja 16 %.

Grafikon 8: Kaj najpogosteje narediš, ko pride do nasilja v šoli?

Grafikon 8 prikazuje odgovore anketiranih na to, kaj najpogosteje naredijo, ko pride do nasilja med učenci. Največ učencev, to je 192 ali 37 %, poišče pomoč pri strokovnih delavcih šole ali pa poskušajo obvladati situacijo (181 ali 35 %). Šibkejšega v primeru nasilja zaščiti 76 učencev ali 14 %. 51 anketiranih ali 10 % se v primeru nasilja med učenci umakne. Nasilno dogajanje opazujeta ali se močnejšemu podredita 2 % anketiranih.

Grafikon 9: Komu najpogosteje poveš za nasilje v šoli?

Grafikon 9 prikazuje odgovore anketiranih na to, komu najpogosteje povedo za nasilje v šoli. Anketirani so izpostavili, da za nasilje v šoli največkrat povedo učiteljem (129 oziroma 24,8 %), svetovalnemu delavcu (127 oziroma 24,4 %) in staršem (116 oziroma 22,3 %) ter sošolcu, prijatelju (94 oziroma 18,2 %). Učencev, ki o nasilju v šoli največkrat ne povedo nikomur, je 33 oziroma 6,3 %, medtem ko 33 anketiranih (4 %) za nasilje v šoli pove ravnatelju.

4.2.6 Preprečevanje nasilja med učenci

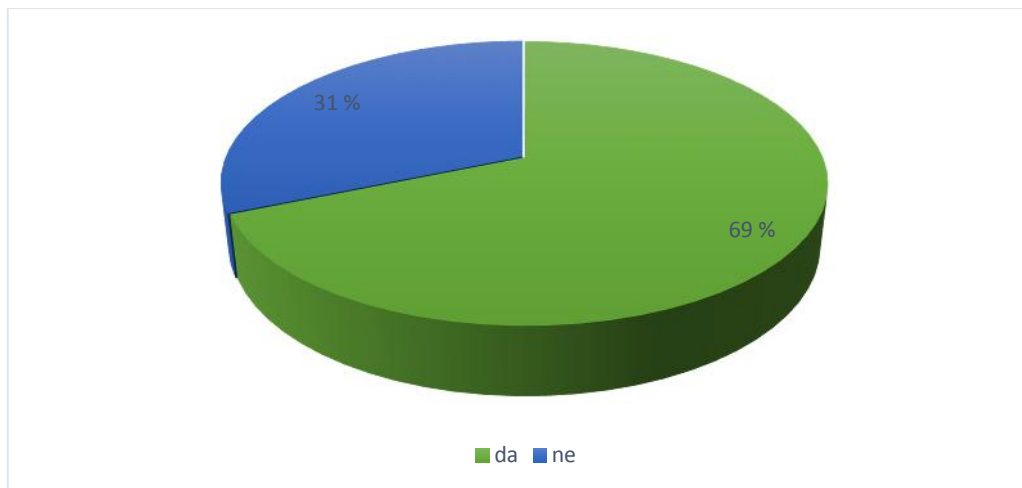
Tabela 5: Kako bi lahko po tvojem mnenju učinkovito preprečili nasilje med učenci?

PROSTI ODGOVORI	Število	Odstotki
Namestili bi kamero, da bi imeli vse pod nadzorom.	53	6,5 %
S strožjimi pravili in kaznimi za nasilje.	46	5,6 %
S kompromisom ali pogovorom.	32	3,9 %
Z medsebojnim razumevanjem in prijaznostjo drug do drugega.	58	7,1 %
Z umikom.	59	7,2 %
Z opravičilom in s pripravljenostjo poslušati.	78	9,5 %
Morali bi imeti več sočutja in empatije.	74	9,0 %
Z manj tekmovalnosti.	55	6,7 %
Z upoštevanjem mnenja drugih in razlik.	57	7,0 %
Z medsebojnim spoštovanjem.	70	8,5 %
Z zmanjševanjem gledanja nasilja.	13	1,6 %
S predavanji na temo nasilja.	50	6,1 %
Z ignoranco.	42	5,1 %
S tem, da ne bi bilo razredov.	1	0,1 %
Ne vem.	8	1,0 %
Konfliktov se žal ne da preprečiti, nasilja tudi ne.	10	1,2 %
S prepovedjo druženja med tistimi, ki se tepejo.	3	0,4 %
S sedenjem narazen.	44	5,4 %
S takojšnjo premestitvijo prepirljivcev v drug oddelek.	60	7,3 %
Z dežurstvom učitelja v razredu.	5	0,6 %
Izločil bi tujce, ker povzročajo težave.	2	0,2 %

V tabeli 5 so prikazani odgovori anketiranih na odprto vprašanje, kako bi lahko učinkovito preprečili nasilje med učenci. Anketirani so prosto odgovarjali in izražali svoje mnenje. Podobne odgovore sem na koncu smiselno združil. Nekateri posamezniki so navedli tudi več možnih odgovorov, zato je bilo skupno število prejetih mnenj 820 (večje od anketnega vzorca). Po mnenju anketiranih bi lahko nasilje med učenci najučinkoviteje preprečevali z opravičilom in s pripravljenostjo poslušati, z več sočutja in empatije, z medsebojnim spoštovanjem, s takojšnjo premestitvijo v drug oddelek, z umikom, z upoštevanjem mnenja drugih in razlik ter

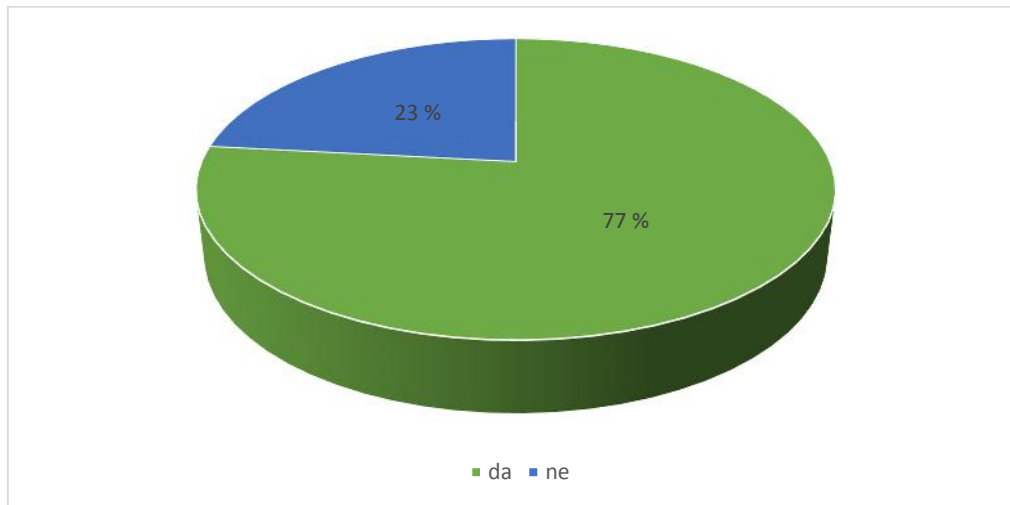
z medsebojnim razumevanjem in s prijaznostjo drug do drugega. Med ponujenimi pa so bili tudi odgovori, ki so sovražni in izključevalni („Izločil bi tujce, ker povzročajo težave.”).

Grafikon 10: Ali meniš, da učitelji vedo za nasilje v tvojem razredu?

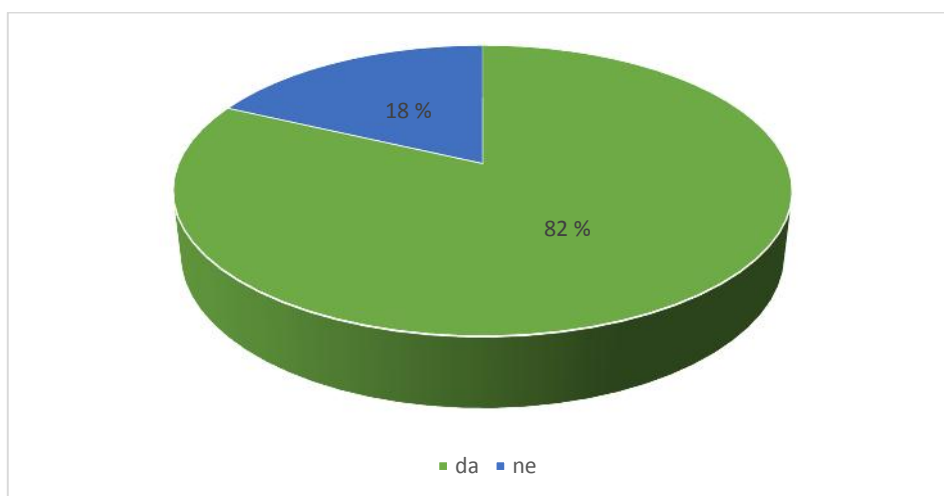
Grafikon 10 prikazuje odgovore anketiranih na vprašanje, ali učitelji vedo za nasilje v njihovem razredu. Večina anketiranih, to je 357 učencev oziroma 69 %, meni, da učitelji vedo za nasilje v njihovem razredu. Da za nasilje v razredu ne vedo, pa je izpostavilo 163 učencev oziroma 31 %.

Grafikon 11: Ali se pri razrednih urah dogovorite in pogovarjate, kako ravnati ob nasilju?

Grafikon 11 prikazuje odgovor anketiranih na vprašanje, ali se učenci pri razrednih urah dogovarjajo in pogovarjajo, kako ravnati v primeru nasilja. Večina anketiranih, 399 učencev oziroma 77 %, je izpostavila, da se pri razrednih urah dogovarjajo in pogovarjajo o tem, kako ravnati ob nasilju. Manjšina, 121 učencev oziroma 23 %, pa je izpostavila, da tega pri razrednih urah ne počnejo.

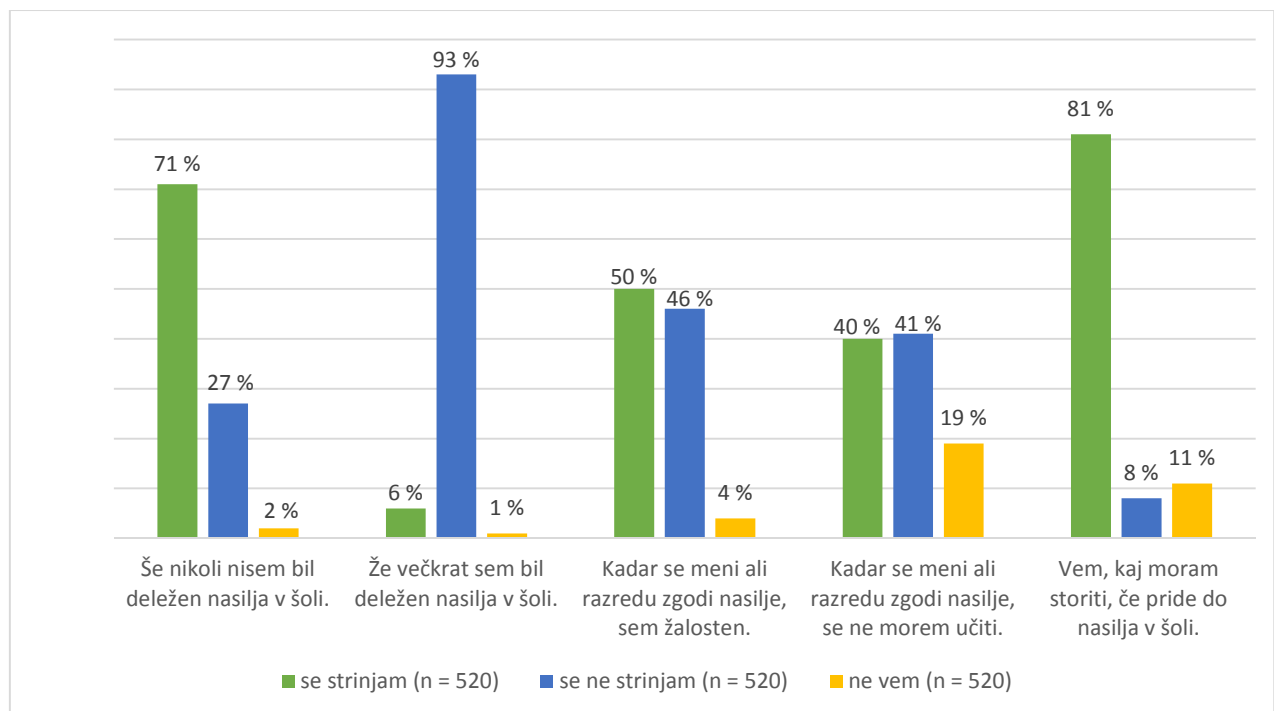
Grafikon 12: Ali lahko poiščeš pomoč pri učitelju, svetovalnem delavcu, ravnatelju, kadar se v razredu pojavi nasilje?

Grafikon 12 prikazuje odgovore anketiranih na vprašanje o tem, ali lahko poiščejo pomoč pri delavcih šole (učitelju, svetovalnem delavcu, ravnatelju), kadar se v razredu pojavi nasilje. Večina anketiranih, to je 426 učencev oziroma 82 %, je izpostavila, da lahko v primeru nasilja poiščejo pomoč pri delavcih šole, medtem ko 94 učencev oziroma 18 % tega ne more storiti.

4.2.7 Doživljanje nasilja

Grafikon 13: Doživljanje nasilja med učenci

Graf 13 prikazuje strinjanje oziroma nestrinjanje anketiranih glede trditev, povezanih z doživljanjem nasilja med učenci.

S trditvijo o tem, da še nikoli niso bili deležni medvrstniškega nasilja v šoli, se strinja 368 anketiranih, kar predstavlja večino, tj. 71 % vprašanih. Kar 142 anketiranih oziroma 27 % se s to trditvijo ne strinja, torej so že bili deležni nasilja v šoli. 10 oziroma 2 % anketiranih pa je odgovorilo ne vem.

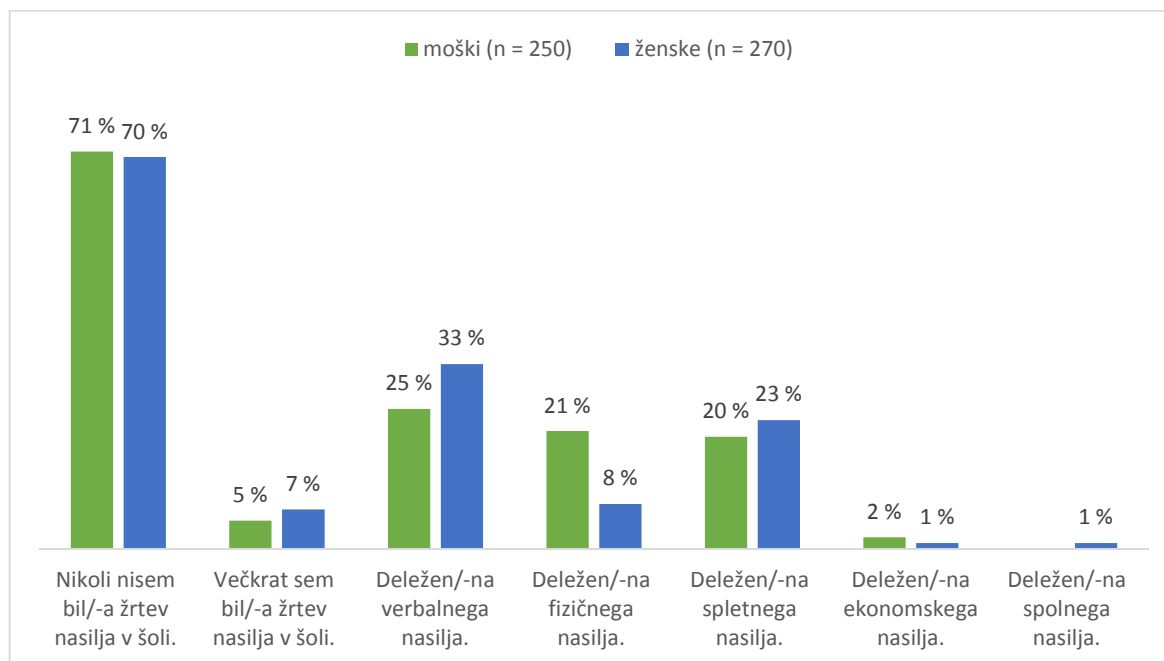
S trditvijo, da so bili že večkrat deležni medvrstniškega nasilja v šoli, se strinja 32 anketiranih, kar predstavlja 6 %. Velika večina, to je 485 anketiranih oziroma 93 %, se ne strinja, da bi bili že večkrat deležni nasilja med učenci. Manjšina, ki jo predstavljajo 3 učenci oziroma 1 %, je obkrožila odgovor ne vem.

259 anketiranih (skoraj polovica) je izpostavilo, da so zaradi nasilja, ki se zgodi njim ali razredu, v katerega so vključeni, žalostni, medtem ko se 241 učencev oziroma 46 % s tem ne strinja. Odgovorov ne vem je bilo 20, kar predstavlja 4 % vprašanih.

Da se zaradi nasilja, ki se zgodi njim ali razredu, v katerega so vključeni, ne morejo učiti, je izpostavilo 210 anketiranih oziroma 40 %, medtem ko se jih 211 oziroma 41 % anketiranih s tem ne strinja. Glede vpliva nasilja na učenje se ni opredelilo 99 učencev oziroma 19 % vprašanih; ti so izbrali odgovor ne vem.

Da vedo, kaj morajo storiti v primeru, ko se zgodi nasilje med učenci v šoli, je izpostavila večina, to je 421 anketiranih oziroma 81 %. Manjšina, 44 anketiranih oziroma 8 %, se s to trditvijo ne strinja. Da ne ve, kaj storiti, če pride do nasilja v šoli, je izpostavilo 55 vprašanih oziroma 11 %.

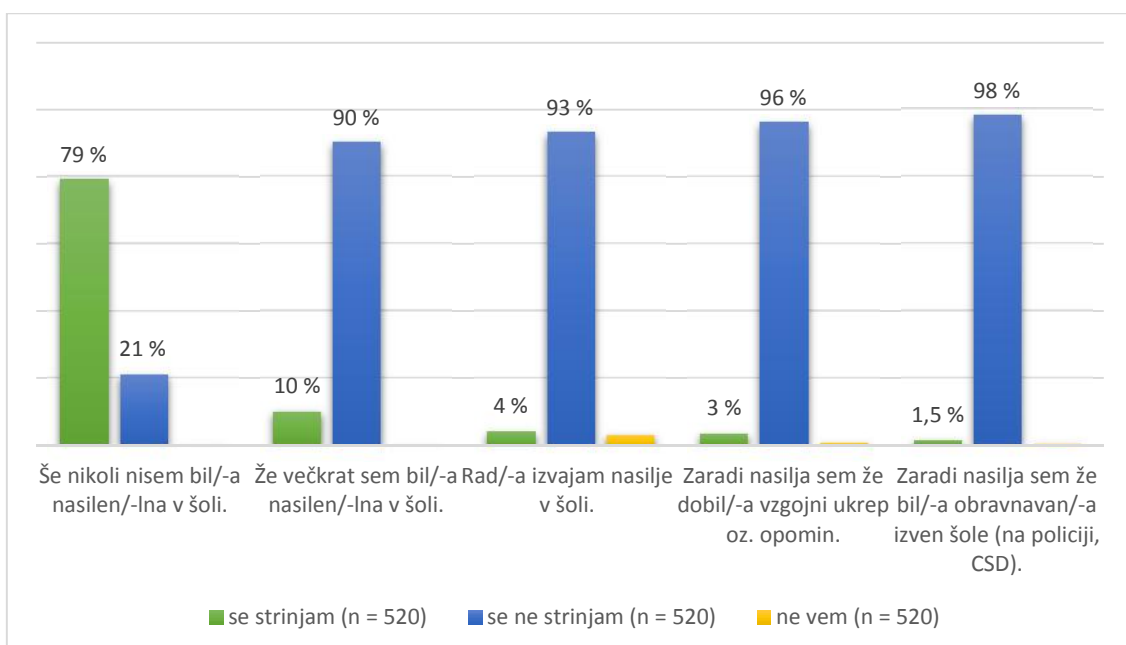
Grafikon 14: Doživljanje nasilja glede na spol anketiranih

Grafikon 14 prikazuje, kako je z doživljanjem nasilja med učenci glede na spol. Večina anketiranih osnovnošolcev se je strinjala s trditvijo, da še nikoli ni bila žrtev nasilja v osnovni šoli. To je potrdila večina, to je 178 (71 %) osnovnošolcev in 190 (70 %) osnovnošolk. Da so bili že večkrat žrtev nasilja v osnovni šoli, je izpostavila manjšina vprašanih, in sicer 13 (5 %) osnovnošolcev in 19 (7 %) osnovnošolk. Med oblikami nasilja, ki so jih deležni v osnovni šoli, je največ učencev izpostavilo verbalno nasilje, od tega 89 (33 %) učenk in 62 (25 %) učencev. Fizično nasilje v šoli je doživelo 53 osnovnošolcev in 21 osnovnošolk. Spletnega nasilja je bilo deležnih 61 (23 %) učenk in 49 (20 %) učencev. Ekonomsko nasilje so izpostavili 4 učenci in 3 učenke, spolno nasilje pa 2 učenki. Med učenci ni izpostavljenih žrtev spolnega nasilja.

4.2.8 Povzročanje nasilja

Grafikon 15: Povzročanje nasilja med učenci

Grafikon 15 prikazuje strinjanje oziroma nestrinjanje anketiranih glede trditev, povezanih s povzročanjem nasilja v šoli. S trditvijo, da še nikoli niso bili nasilni do drugih učencev, se strinja

412 anketiranih, kar predstavlja večino, tj. 79 % vprašanih. Kar 108 anketiranih oziroma 21 % pa je izpostavilo, da se s trditvijo ne strinja, torej so v šoli že bili nasilni do drugih učencev.

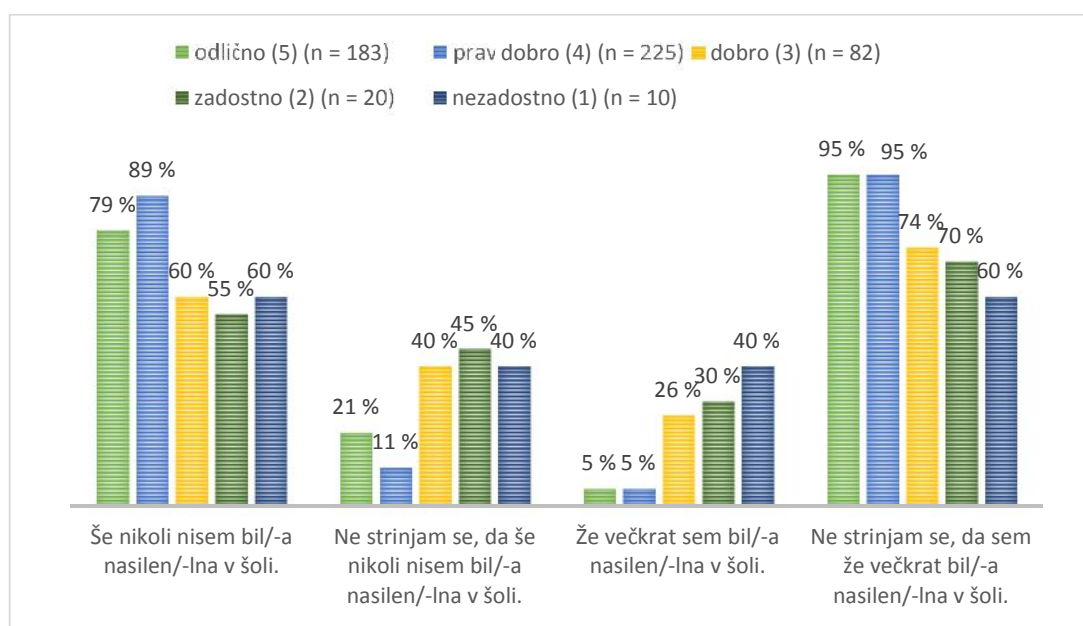
Da so bili že večkrat nasilni do učencev v šoli, se strinja 52 anketiranih, kar predstavlja 10 %. Velika večina, to je 468 anketiranih oziroma 90 %, se ne strinja s tem, da bi bili že večkrat nasilni do drugih učencev.

Večina vseh anketiranih (482 oziroma 93 %) je izpostavila nestrinjanje s trditvijo, da radi izvajajo nasilje nad učenci. Da radi izvajajo nasilje, pa je izpostavilo 23 vprašanih oziroma 4 %. Odgovorov ne vem je bilo 15, kar predstavlja slabe 3 %.

Da so zaradi nasilja v šoli že dobili vzgojni ukrep oziroma opomin, je izpostavilo 17 anketiranih oziroma 3,3 %, medtem ko se 499 oziroma 96 % anketiranih s to trditvijo ne strinja. Glede vpliva vzgojnih ukrepov oziroma opominov zaradi nasilja nad učenci se niso mogli opredeliti 4 oziroma 0,7 % vprašanih; ti so izbrali odgovor ne vem.

Da so že bili obravnavani zaradi nasilja nad drugimi učenci na policiji oziroma na centru za socialno delo, je potrdilo 8 vprašanih oziroma 1,5 %. S trditvijo, da bi bili obravnavani v zunanjih institucijah, pa se ni strinjala velika večina, to je 509 anketiranih oziroma 98 %. Da ne vedo, ali so bili obravnavani na policiji ali CSD, pa so izpostavili 3 vprašani oziroma 0,5 %.

Grafikon 16: Povzročanje nasilja in učni uspeh

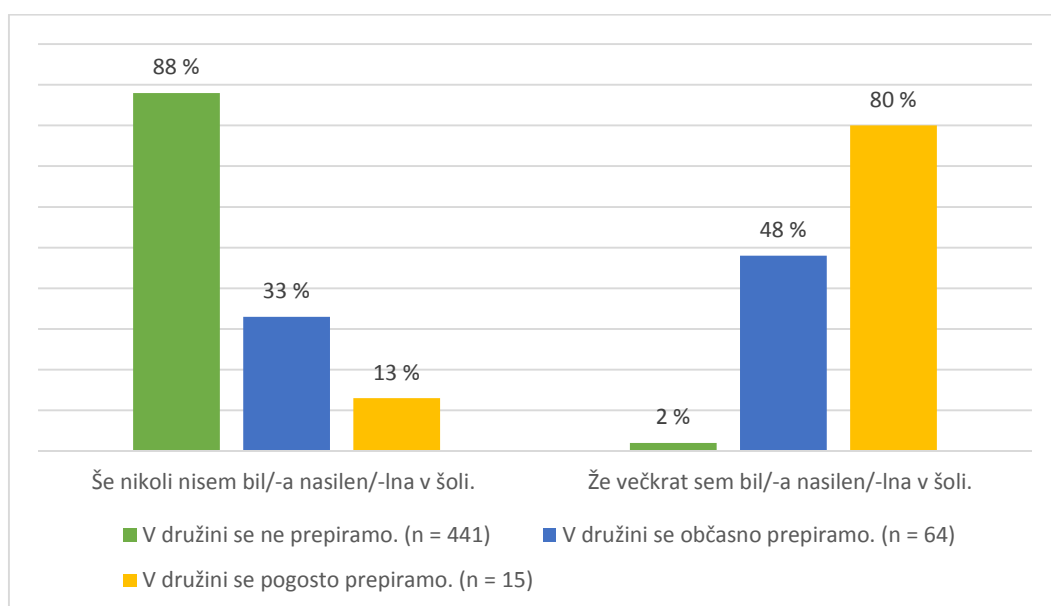
Grafikon 16 prikazuje, kako je s povzročanjem nasilja glede na učni uspeh. Večina, skupno 412 anketiranih, se je strinjala s trditvijo, da še nikoli ni bila nasilna do drugih učencev v šoli. Od teh je največ osnovnošolcev s prav dobrimi ocenami (201 oziroma 89 %), 145 anketiranih oziroma 79 % jih ima odlične ocene, 49 oziroma 60 % anketiranih dobre ocene, 11 oziroma 55 % zadostne ter 6 oziroma 60 % anketiranih nezadostne ocene.

Med tistimi, ki se ne strinjajo, da še nikoli niso bili nasilni v šoli (torej so že vsaj enkrat povzročali nasilje), je 108 osnovnošolcev, od tega 4 oziroma 40 % anketiranih z nezadostnimi ocenami, 9 oziroma 45 % anketiranih z zadostnimi ocenami, 33 oziroma 40 % z dobrimi ocenami, 38 oziroma 21 % z odličnimi ocenami ter 24 oziroma 11 % anketiranih s prav dobrimi ocenami.

Da so bili že večkrat nasilni do drugih učencev v šoli, je potrdilo skupno 52 anketiranih, od tega 40 % z nezadostnimi (4) in 30 % z zadostnimi ocenami (6), sledi 26 % anketiranih z dobrimi ocenami (21) ter po 5 % anketiranih s prav dobrimi (11) in z odličnimi ocenami (10).

Da bi bili že večkrat nasilni v osnovni šoli, se ne strinja 468 anketiranih, od tega 173 oziroma 95 % z odličnimi ocenami, 214 oziroma 95 % s prav dobrimi ocenami, 61 oziroma 74 % z dobrimi ocenami ter 70 % z zadostnimi (14) in 60 % anketiranih z nezadostnimi (6) ocenami.

Grafikon 17: Povzročanje nasilja v šoli in prepiri v družini

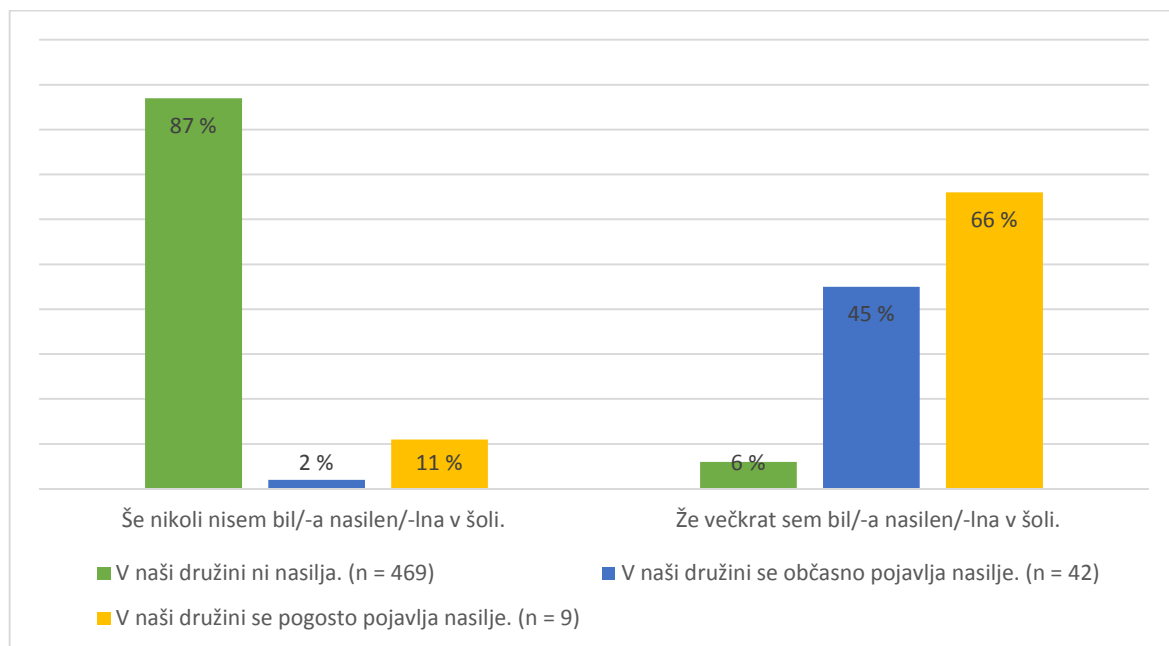

Grafikon 17 prikazuje povezavo med prepiri doma (družinske razmere) in povzročanjem nasilja v šoli.

Da še nikoli niso bili nasilni do drugih učencev v šoli, je izpostavila večina, to je 412 anketiranih osnovnošolcev. Od teh jih največ, to je 88 %, izhaja iz družin, v katerih se ne prepirajo, sledi 33 % takih, ki se doma občasno prepirajo, ter 13 % s pogostimi prepiri doma.

Da so bili že večkrat nasilni do drugih učencev v šoli, je izpostavilo 52 osnovnošolcev. Med njimi največ učencev, in sicer 80 %, izhaja iz družinskega okolja s pogostimi prepiri, 48 % učencev pa iz družin, pri katerih se doma občasno prepirajo. Le manjšina, to je 2 %, ki povzroča nasilje v šoli, prihaja iz družin, v katerih se ne prepirajo.

Grafikon 18: Povzročanje nasilja v šoli in nasilje v družini

Grafikon 18 prikazuje povezavo med nasiljem v družini (družinske razmere) in povzročanjem nasilja v šoli.

Da še nikoli niso bili nasilni do drugih učencev v šoli, je izpostavilo skupno 412 anketiranih. Med njimi je največ, to je 87 % takih, ki izhajajo iz družin, v katerih ni nasilja, 11 % takih, pri katerih je nasilje v družini pogosto, ter 2 % tistih, pri katerih se doma občasno pojavlja nasilje.

Da so bili že večkrat nasilni v šoli, je izpostavilo 52 osnovnošolcev. Med njimi jih 66 % izhaja iz družinskega okolja, v katerem se nasilje pogosto pojavlja (6 anketiranih), 45 % jih prihaja iz okolja, v katerem se nasilje doma občasno pojavlja (19 anketiranih), 6 % (27 anketiranih) pa ni izpostavilo nasilja v družini.

4.3 SPREMLJANJE TV-PROGRAMOV

Od 1. januarja 2019 do 17. februarja 2019 sem vsakodnevno (med tednom od 15. do 21. ure, med vikendom in med počitnicami od 8. do 22. ure) spremljal TV-programe (POP TV, KANAL A, PLANET TV, TV SLOVENIJA) in osrednje informativne oddaje (24 ur, Svet, Danes, Dnevnik), da bi preveril, kolikokrat so novinarji v tem času poročali o morebitnem nasilju med učenci v osnovnih šolah pri nas ter pogostost predvajanja nasilnih prizorov in/ali nasilnih vsebin.

Ugotovil sem, da v tem obdobju niso niti enkrat poročali o primeru nasilja med učenci iz slovenskih osnovnih šol.

Prav tako sem bil pozoren na druge vsebine, ki so jih predvajali po televiziji in so vsebovale nasilje. Po opravljeni analizi sem ugotovil, da na TV SLOVENIJA nasilja skorajda ne predvajajo. Na PLANET TV se nasilje pojavlja občasno, POP TV in Kanal A pa pri tem prednjačita, saj so vsakodnevno (tudi po večkrat dnevno) predvajali nasilne vsebine ali/in posamezne prizore nasilja ter tako prednjačili po predvajanju nasilja v primerjavi z ostalimi TV-programi. Nasilje se je pojavljalo v risankah, informativnih oddajah, v filmih, nadaljevankah in nanizankah.

Iz tega razloga sem marca 2019 pisal na komercialno medijsko hišo ProPlus, ki ima pod okriljem POP TV in Kanal A. Predstavil sem jim raziskovalno delo ter jih kot pomemben medij prosil za zmanjšanje predvajanja nasilja, kar bi lahko pomembno prispevalo k strpnosti in dvigu kulture nenasilja (pobuda je priloga k raziskovalni nalogi).

4.4 PREVENTIVNA URA NA TEMO NASILJA

Da bi tudi sam prispeval k strpnosti in dvigu kulture nenasilja, sem poskusil biti aktiven in delovati preventivno. Iz tega razloga sem na III. osnovni šoli Celje v posameznih razredih spregovoril o nasilju med učenci ter z njimi ustvaril verigo pisnih in slikovnih sporočil na temo nasilja, ki opozarja na stiske zaradi nasilja ter nagovarja k strpnosti in nenasilju (nekaj izdelkov je priloga raziskovalne naloge).

5 RAZPRAVA

Hipoteza 1:

Osnovna šola je za učence varno in prijetno učno okolje.

Velika večina anketiranih (71 %) se je strinjala s trditvijo, da v osnovni šoli še nikoli ni bila deležna nasilja. Prav tako se je 79 % anketiranih strinjalo s trditvijo, da še nikoli niso bili nasilni do vrstnikov oziroma drugih učencev v šoli. Večina vprašanih je izpostavila, da nasilje med učenci zazna nekajkrat letno (32 %) ali nikoli (27 %), ne pa pogosteje (dnevno, tedensko, mesečno), kar kaže na manjšo stopnjo nasilja med učenci oziroma celo na odsotnost nasilja. 82 % anketiranih ocenjuje, da lahko v primerih pojava nasilja poiščejo pomoč pri delavcih šole. Večina anketiranih (84 %) je izpostavila, da se na šoli zelo dobro počuti. Kar 87 % osnovnošolcev meni, da so med učenci v šoli zelo priljubljeni, 89 % vprašanih pa ima v šoli več kot enega prijatelja. Od 1. januarja 2019 do 17. februarja 2019 sem spremljal osrednje informativne televizijske oddaje, da bi preveril, kolikokrat so novinarji v tem času poročali o morebitnem nasilju med učenci v osnovnih šolah. Ugotovil sem, da v tem obdobju niso niti enkrat poročali o primeru nasilja med učenci iz slovenskih osnovnih šol. Iz teh razlogov in dognanj sem **hipotezo 1 potrdil**.

Hipoteza 2:

Osnovnošolke so večkrat žrtve nasilja kot osnovnošolci.

Hipotezo 2 sem preveril s pomočjo grafikona 14, ki prikazuje, kako je z doživljanjem nasilja med učenci glede na spol. Večina anketiranih osnovnošolcev se je strinjala s trditvijo, da še nikoli ni bila žrtev nasilja v osnovni šoli. To je potrdilo 71 % učencev in 70 % učenk, torej več osnovnošolcev kot osnovnošolk, čeprav je razlika majhna. Da so bili že večkrat žrtve nasilja v osnovni šoli, pa je izpostavila manjšina, in sicer 5 % učencev in 7 % učenk, torej več

osnovnošolk kot osnovnošolcev, a je razlika majhna. Iz tega sledi, da lahko **hipotezo 2 potrdim**, a so razlike med učenci in učenkami majhne, komaj od 1 % do 2 %.

Hipoteza 3:

Večkratni povzročitelji nasilja imajo v primerjavi z učenci, ki še nikoli niso bili nasilni do vrstnikov v šoli, nižji učni uspeh in izhajajo iz manj ugodnega družinskega okolja.

Hipotezo 3 sem preveril s pomočjo podatkov, ki sem jih analiziral v grafikonih 16, 17 in 18, ko sem pod drobnogled vzel učence, ki so se strinjali s trditvijo *Že večkrat sem bil nasilen do učencev v šoli*. Njihov učni uspeh in družinske razmere sem primerjal z učnim uspehom in z družinskimi razmerami učencev, ki so se strinjali z nasprotno trditvijo, da *še nikoli niso bili nasilni do učencev v šoli*.

Da so bili že večkrat nasilni do drugih učencev v šoli, je potrdilo skupno 52 anketiranih, od tega jih ima 40 % nezadostne, 30 % zadostne, 26 % dobre ter po 5 % prav dobre ter odlične ocene, kar so nižje ocene, kot jih imajo učenci, ki še nikoli niso bili nasilni do drugih, saj pri njih prevladujejo prav dobre in odlične ocene. Med večkratnimi povzročitelji nasilja jih večina, to je 80 %, izhaja iz družinskega okolja s pogostimi prepiri, 66 % pa iz družinskega okolja, v katerem se nasilje pogosto pojavlja, kar je popolnoma drugačna slika, kot jo najdemo med učenci, ki nikoli ne povzročajo nasilja. Med temi je 88 % takšnih, ki doma ne doživljajo prepirov, ter 87 % takšnih, ki doma ne doživljajo nasilja. Iz teh razlogov sem **hipotezo 3 potrdil**.

Hipoteza 4:

Oblike nasilja se spreminjajo.

To hipotezo sem preveril na podlagi intervjujev. Ga. Tadeja Robnik in ga. Gabrijela Čoklc sta razmišljali o oblikah nasilja na osnovi izkušenj z delom na policiji in CSD. Obe sta pritrdili, da opazata porast spletnega nasilja ter zmanjšanje fizičnega nasilja. Prav tako sem intervjuval g. Tomislava Goloba, ki je nanizal kar nekaj sprememb, ko je primerjal osnovnošolska leta, ki jih je preživel kot učenec v osnovni šoli, z današnjimi razmerami v šoli, ko opravlja poklic učitelja. Izpostavil je, da je bilo včasih veliko fizičnega nasilja med učenci, predvsem med fanti, ter da

so bile v preteklosti fizične kazni v šoli stalnica, za kazen pa so jih potem otroci „dobili“ še doma, zato so raje o prigodah v šoli molčali. V današnjem času pa opaža več novih oblik nasilja in nasilje, ki ostane zamolčano. Torej sem **hipotezo 4 potrdil**.

Hipoteza 5:

Na televizijskih programih enkrat dnevno predvajajo nasilje.

Hipotezo 5 sem preveril s spremljanjem TV-programov. Od 1. januarja 2019 do 17. februarja 2019 sem vsakodnevno (med tednom od 15. do 21. ure, med vikendom in med počitnicami od 8. do 22. ure) spremljal TV-programe (POP TV, KANAL A, PLANET TV, TV SLOVENIJA) in osrednje informativne oddaje (24 ur, Svet, Danes, Dnevnik), da bi preveril, kolikokrat so novinarji v tem času poročali o morebitnem nasilju med učenci v osnovnih šolah pri nas ter pogostost predvajanja nasilnih prizorov in/ali nasilnih vsebin. Ugotovil sem, da v tem obdobju niso niti enkrat poročali o primeru nasilja med učenci iz slovenskih osnovnih šol. Prav tako sem bil pozoren na druge vsebine, ki so jih predvajali po televiziji in so vsebovale nasilje. Po opravljeni analizi sem ugotovil, da na TV SLOVENIJA nasilja več dni niso predvajali, torej niti enkrat dnevno. Na PLANET TV se je nasilje pojavljalo občasno (niti enkrat na dan, enkrat na dan ali večkrat), na POP TV in Kanalu A pa so vsakodnevno (tudi po večkrat na dan) predvajali nasilne vsebine ali/in posamezne prizore nasilja. Nasilje se je pojavljalo v risankah, informativnih oddajah, v filmih, nadaljevankah in nanizankah.

Iz teh razlogov sem **hipotezo 5 delno potrdil**.

6 SKLEPI IN ZAKLJUČEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge *Nasilje med učenci v osnovni šoli* me je zanimalo, kaj je nasilje med učenci, zakaj in v katerih oblikah se pojavlja, kdo so povzročitelji in kdo žrtve. V empiričnem delu sem z metodo anketiranja raziskal, kakšno je trenutno stanje med učenci na osnovnih šolah Mestne občine Celje.

Rezultati ankete na vzorcu 520 osnovnošolcev od 4. do 9. razreda so razkrili, da je osnovna šola varno in prijetno okolje. Večina anketiranih osnovnošolcev od 4. do 9. razreda še nikoli ni bila žrtev nasilja v osnovni šoli niti nasilna do drugih učencev. Da se v šoli počutijo zelo dobro, je izpostavilo 84 % anketiranih učencev. Večina, kar 87 % anketiranih osnovnošolcev, meni, da je med vrstniki zelo priljubljena, 89 % anketiranih pa ocenjuje, da imajo v šoli več kot enega prijatelja. Priljubljenost, dobro razvita socialna mreža prijateljev in dobro počutje v šoli gotovo zmanjšujejo možnosti in priložnosti za nasilje. Osnovna šola pa ne le izobražuje, ampak tudi vzgaja, ozavešča in skrbi za spoštljive medsebojne odnose, kar je učinkovita preventiva pred nasiljem. Učencev, ki nimajo prijateljev, niso priljubljeni ali se v šoli slabo počutijo, je malo, vseeno pa je zaskrbljujoče, da takšni učenci so, saj so ti še posebej ranljivi, da postanejo potencialne žrtve ali storilci nasilja v šoli. Zato se mi zdi nujno, da take posameznike prepoznamo, jih odkrijemo in jim pomagamo.

Nasilje med učenci je na osnovnih šolah celjske regije prisotno, a v manjši meri, kar potrjujejo rezultati raziskave. Več kot polovica anketiranih opazi nasilje nekajkrat letno (32 %) ali pa nikoli (27 %), kar me je presenetilo. Očitno večina učencev še nikoli ni bila niti žrtev niti povzročitelj nasilja. Med prevladujočimi oblikami nasilja so anketirani izpostavili verbalno oziroma psihično nasilje, še posebej žaljenje, ki se s pojavom modernih tehnologij vse bolj seli na spletna omrežja, kar potrjujejo tudi na policiji in na centru za socialno delo. Med večkratnimi žrtvami nasilja je več učenk, kar me je zelo presenetilo, a je razlika med spoloma majhna. Psihično oziroma verbalno nasilje je bolj razširjeno med učenkami, fizično nasilje pa med učenci, ki so se že od nekdaj „radi petelinili“. Razlog, zakaj je tako, je v tem, da so učenci močnejši, nepopustljivejši in agresivnejši od učenk, kar je posledica bioloških in socialnih vzrokov. Dognal sem tudi, da imajo povzročitelji nasilja nižji učni uspeh. Vsak otrok se mora uveljaviti. Če se ne more uveljaviti na pozitiven način, npr. s šolskim delom, bo iskal potrditve drugje, tudi v

negativnem ravnanju ali nasilju. Žal pa se ravno nasilja in agresivnega vedenja priučimo v družini, še posebej, če je otrok priča ali žrtev nasilja v družini ter odrašča v konfliktnih razmerah; ob vplivu medijev, temperamenta ter vrstniške skupine pa se lahko omenjeno vedenje še potencira, torej je delo s povzročitelji nasilja nujno potrebno. Dobro bi bilo tudi raziskati vpliv medijev, družine in vrstnikov na nasilno vedenje otroka.

Žal se nasilja ne da izkoreniniti, vendar je obvladljivo. Učenci se v primerih nasilja, po anketi sodeč, v veliki meri obračajo na strokovne delavce šole (učitelje in svetovalne delavce), ki jih dojemajo kot osebe, ki jim lahko zaupajo težave in stiske. Ne smemo pa pozabiti na prikrito nasilje, ki se dogaja, ter na razlike med razredi in osnovnimi šolami, saj je vsaka šola svojstven organizem, zato bi bilo treba nasilje med učenci še dodatno raziskati.

V osnovnih šolah se v primerih nasilja med učenci v glavnem poslužujejo takojšnjih ukrepov za preprečevanje nasilja, pogovorov in individualnih obravnav tako storilcev kot žrtev ter obveščajo policijo in center za socialno delo, kjer pa opozarjajo, da otroci v starosti od 6. do 14. leta, kar učenci osnovne šole nedvomno so, še ne morejo odgovarjati za nasilna dejanja.

Nasilje je vedno izbira posameznika. Za dejanja osnovnošolcev, ne glede na to, kakšna so, so najprej odgovorni starši, ki imajo skozi vzgojo in odnose v družini tudi odločilen vpliv na oblikovanje otrokovega ustreznega nenasilnega vedenja, kar so potrdili tudi rezultati ankete. Otrok se uči vzorcev v družini in z njimi vstopa v nadaljnje odnose. K temu lahko učinkovito pripomorejo preventiva na šolah ter sodelovanje in vključevanje drugih institucij ter mediji, ki bi morali vzgajati v duhu nenasilja ter na ta način prispevati k strpnosti in razumevanju v družbi. Agresivnost vodi v agresivnost. Ker vem, da je ozaveščanje pomembno, sem med učenci III. osnovne šole Celje spregovoril o nasilju ter z njimi ustvaril verigo sporočil, s katerimi bi lahko prispeval k strpnosti in dvigu kulture nenasilja. Oboje bi moralo biti tudi del osnovnošolskega učnega načrta.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Društvo za nenasilno komunikacijo. Dostopno na: <https://www.drustvo-dnk.si> (1. 12. 2018).
2. Elliot, M.: *Trpinčenje*. Ljubljana: Educy, 2000.
3. Humpreys, T.: *Otrok in samozavest: kako doseči in utrditi samospoštovanje že v mladih letih*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 2002.
4. Kazenski zakonik. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050> (1. 12. 2018).
5. Lešnik Mugnaioni, D., Klemenčič, I., Filipčič, K., Rustja, E., in Novaković, T.: *Navodila s priročnikom za obravnavo medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2016.
6. Mikuš Kos, A.: Trpinčen otrok: kako prepoznavati in preprečevati fizično in duhovno trpinčenje otrok, str. 52–89. V: *Priročnik II. cikla seminarjev: Namesto koga roža cveti*. Ljubljana: Meridiana, 1996.
7. Muršič, M., Klemenčič, I., Zabukovec Kerin, K., Filipčič, K., Karajić, E., in Bertok, E.: *Sistemski pristop k medvrstniškemu nasilju v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2016.
8. Olweus, D.: *Trpinčenje med učenci. Kaj vemo in kaj lahko naredimo*. Prevedla in priredila Irena Dogša. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, 1995.
9. Rooney, A.: *Bullied in Cyberspace*. Chicago: Illinois, 2013.
10. Tomori, M.: Mladostnik – priča, žrtev in izvajalec nasilja, str. 75–103. V: *Priročnik I. cikla seminarjev: Namesto koga roža cveti*. Ljubljana: Meridiana, 1995.
11. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 2. izdaja. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.
12. TOM telefon. Dostopno na: <http://www.e-tom.si> (15. 1. 2019).
13. Youngs, B. B.: *Šest temeljnih prvin samopodobe: kako jih razvijamo pri otrocih in učencih*. Ljubljana: Educy, 2000.
14. Zalokar Divjak, Z.: *Vzgajati z ljubeznijo*. Krško: Gora, 2000.

VIRI SLIK

Fotografija 1: Intervju z gospo Tadejo Robnik

Fotografija 2: Gospa Tadeja Robnik in Žan Luka Umičević

Fotografija 3: Intervju z gospodom Tomislavom Golobom, prof. geografije in zgodovine

Avtorica fotografij je Damjana Kladnik.

Slika na naslovnici. Dostopno na: <http://url.sio.si/CAE> (15. 2. 2019).

8 PRILOGE

8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

ANKETNI VPRAŠALNIK

Dragi učenec/učenka!

Sem Žan Luka Umičević in raziskujem področje nasilja med učenci v osnovnih šolah celjske regije. Da bi lahko prišel do pomembnih informacij in uporabnih podatkov, te prosim, da izpolniš anketni vprašalnik. Vprašalnik je anonimen.

Hvala za pomoč in sodelovanje.

1. **Spol** (ustrezno obkroži): ženski moški

2. **Povprečna ocena** (ustrezno obkroži): 5 4 3 2 1

.....

3. **Družinske razmere** (pri vsaki trditvi obkroži EN odgovor):

A) Prepiri v družini:

- a) V družini se ne prepiramo.
- b) V družini se občasno prepiramo.
- c) V družini se pogosto prepiramo.

B) Nasilje v družini:

- a) V naši družini ni nasilja.
- b) V naši družini se občasno pojavlja nasilje.
- c) V naši družini se pogosto pojavlja nasilje.

4. **Razmere v šoli** (pri vsaki trditvi obkroži EN odgovor):

A) Splošno počutje v šoli:

- a) V šoli se počutim zelo dobro.
- b) V šoli se počutim srednje.
- c) V šoli se počutim zelo slabo.

B) Priljubljenost v šoli:

- a) Med vrstniki sem zelo priljubljen.
- b) Med vrstniki sem srednje priljubljen.
- c) Med vrstniki sem zelo nepriljubljen.

C) Število prijateljev v šoli:

- a) V šoli imam več kot enega prijatelja.
- b) V šoli imam enega prijatelja.
- c) V šoli nimam prijateljev.

5. Katera oblika nasilja se po tvojem mnenju najpogosteje pojavlja med učenci v šoli?

(Obkroži EN odgovor.)

- a) fizično nasilje
- b) verbalno oz. psihično nasilje
- c) spletno nasilje
- č) spolno nasilje
- d) ekonomsko nasilje

6. Katere od naštetih oblik nasilja se po tvojem mnenju najpogosteje pojavljajo med učenci? (Obkrožiš lahko VEČ odgovorov.)

- a) pretep
- b) „zafrkavanje“, žaljenje
- c) izključevanje
- č) izsiljevanje
- d) grožnje
- e) izsiljevanje
- f) drugo: _____

7. Kateri so po tvojem mnenju najpogostejši vzroki, da pride do nasilja med učenci?

(Obkrožiš lahko VEČ odgovorov.)

- a) neprimerno vedenje
- b) tekmovalnost
- c) nespoštovanje
- č) nezanimanje za sodelovanje
- d) osebne razlike (značaj, karakter)
- e) kulturne razlike
- f) drugo: _____

8. Kako pogosto opaziš različne oblike nasilja med učenci v šoli? (Obkroži EN odgovor.)

- a) nekajkrat dnevno
- b) nekajkrat tedensko
- c) nekajkrat mesečno
- č) nekajkrat letno
- d) nikoli

9. Kaj najpogosteje narediš, ko pride do nasilja med učenci v šoli? (Obkroži EN odgovor.)

- a) opazujem dogajanje
- b) se umaknem
- c) poiščem pomoč pri učitelju, svetovalnem delavcu, ravnatelju
- č) zaščitim šibkejšega
- d) se podredim močnejšemu
- e) poskušam obvladati situacijo
- f) drugo: _____

10. Komu najpogosteje poveš za nasilje v šoli? (Obkroži EN odgovor.)

- a) staršem
- b) učiteljem
- c) svetovalnemu delavcu
- č) ravnatelju
- d) sošolcu/prijatelju
- e) nikomur
- f) drugo: _____

11. Kako bi lahko po tvojem mnenju učinkovito preprečili nasilje med učenci? (Prosto odgovori.)

12. Ali meniš, da učitelji vedo za nasilje v tvojem razredu? (Obkroži EN odgovor.)

DA	NE
----	----

13. Ali se pri razrednih urah dogovorite in pogovarjate, kako ravnati ob nasilju? (Obkroži EN odgovor.)

DA	NE
----	----

14. Ali si lahko poiščeš pomoč pri učitelju, svetovalnem delavcu ali ravnatelju, kadar se v razredu pojavi nasilje? (Obkroži EN odgovor.)

DA	NE
----	----

15. V spodnji tabeli izrazi tvoje strinjanje/nestrinjanje s trditvami, ki se nanašajo na nasilje med učenci v šoli:

I	DOŽIVLJANJE NASILJA			
a	Še nikoli nisem bil/bila žrtev nasilja v šoli.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
b	Že večkrat sem bil/bila žrtev nasilja v šoli.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
c	Kadar se v razredu pojavi nasilje, sem žalosten/žalostna.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
č	Bil/Bila sem že deležen/deležna fizičnega nasilja s strani vrstnikov oz. učencev.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
d	Bil/Bila sem že deležen/deležna verbalnega oz. psihičnega nasilja s strani vrstnikov oz. učencev.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
e	Bil/Bila sem že deležen/deležna ekonomskega nasilja s strani vrstnikov oz. učencev.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
f	Bil/Bila sem že deležen/deležna spletnega nasilja s strani vrstnikov oz. učencev.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
g	Bil/Bila sem že deležen/deležna spolnega nadlegovanja s strani vrstnikov oz. učencev.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
h	Kadar se v razredu pojavi nasilje, sem žalosten/žalostna.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
i	Natanko vem, kaj moram storiti, če pride do nasilja.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
II	POVZROČANJE NASILJA			
a	Še nikoli nisem bil/bila nasilen/nasilna do vrstnikov oz. učencev v šoli.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
b	Že večkrat sem bil/bila nasilen/nasilna do vrstnikov oz. učencev v šoli.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
c	Rad/Rada imam nasilje v šoli.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.

č	Zaradi nasilja sem že dobil/dobila vzgojni opomin oz. vzgojni ukrep.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.
d	Zaradi nasilja sem že bil/bila obravnavan/obravnavana na policiji, centru za socialno delo.	Se ne strinjam.	Ne vem.	Se strinjam.

8.2 POBUDA ZA MANJ NASILJA NA TV, POSLANA NA ProPlus

Spoštovani,

sem učenec 8. razreda III. osnovne šole Celje. V okviru raziskovalne dejavnosti projekta Mladi za Celje sem raziskoval nasilje med učenci v osnovnih šolah Mestne občine Celje.

V ta namen sem od 1. januarja 2019 do 17. februarja 2019 vsakodnevno (med tednom od 15. do 21. ure, med vikendom in med zimskimi počitnicami od 8. do 22. ure) spremljal različne TV-programe in osrednje informativne oddaje (24 ur, Svet, Danes, Dnevnik), da bi preveril, ali so novinarji v tem času poročali o morebitnem nasilju med učenci v slovenskih osnovnih šolah. Prav tako sem spremljal, kako je bilo s predvajanjem nasilja.

Ugotovil sem, da novinarji v osrednjih informativnih oddajah niso niti enkrat poročali o primeru nasilja med učenci v osnovni šoli, kar me veseli. Pozoren pa sem bil tudi na druge nasilne vsebine. Ugotovil sem, da so se predvajale v filmih, nadaljevankah, nanizankah, informativnih oddajah in celo v risankah. Skrbi me, ker se je to dogajalo večkrat na dan.

Ker je televizija pomemben medij in ima širok krog uporabnikov, menim, da bi lahko predvajali manj nasilja. To bi po mojem mnenju prispevalo k strpnosti in dvigu kulture nenasilja. Zato bi bil vesel, če bi sodelovali in mojo pobudo upoštevali, kar bi nedvomno prispevalo k boljšim odnosom v družbi.

V upanju, da se boste odzvali moji prošnji, vas prijazno pozdravljam.

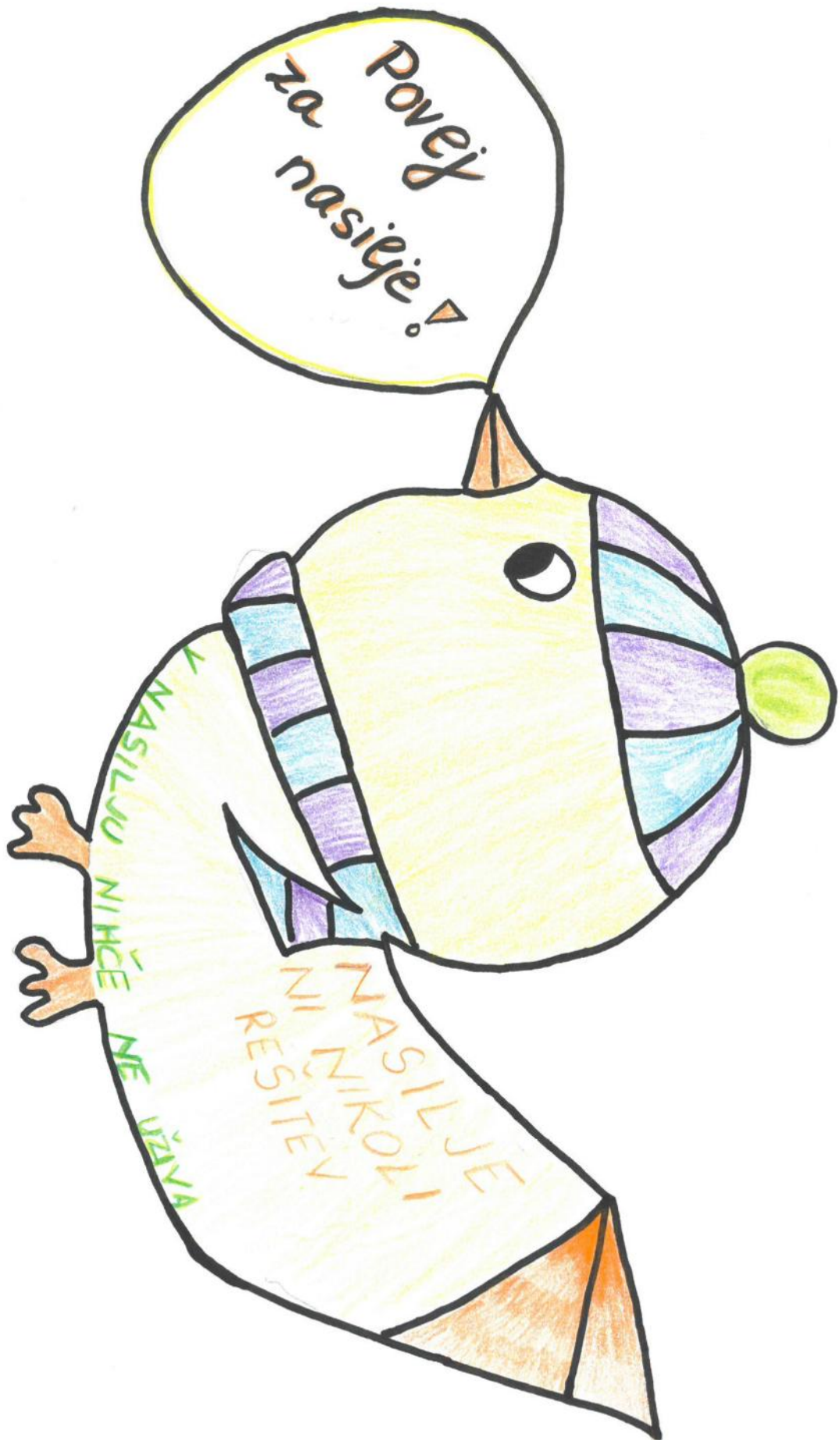
Miha, 7. r

Nasilje prepri samo poslabša.

Namesto tega se raje poskusi
pogovoriti z osebo
in spor razrešiti na miren način.

Tako bosta
zadovoljna oba,

PRIJATELJSTVO BO PA
REŠENO.

Povej
za nasije!

V NASILJU NIČE NE VĀVA

NASILJE NI KOLIKO NIKIEN RESITEN

Če vidiš, da nekdo
od tvojih šolcev, prij-
ateljev, znancev izvaja
nasilje, mu povej, da nasil-
je ni rešitev! Če ne
odneha, ga povej učite-
lju ali drugi odrasli ose-
bi.

David, 7. r

Mateja, 9. r

